

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

OB VSTOPU
V LETO 1983:

Srečno, zdravo, uspešno

Letos se začenja že triindvajseto leto od ustanovitve naše delovne organizacije. Vsa dosedanja leta so bila po svoje težka in naporna, toda vedno uspešna in polna delovnih zmag.

Med posebno težko leto štejeemo minulo leto, ki nas je vseskozi spremljalo s pomanjkanjem reprodukcijskega materiala. Posebno težko je bilo od 1. 6. dalje, ko smo morali (za krajši čas) delno omejiti proizvodnjo, zaradi omejitve razpoložljive pravice do deviz iz 65 na 30,24 odstotka.

Nič pa ni v nas zlomilo odločne volje, da moramo nastale težave premagati. Uspeli smo in bilanca našega poslovanja za preteklo leto je z ozirom na pogoje dela zaključena zelo uspešno.

Naj omenim samo izvoz na konvertibilna tržišča, uvoz smo pokrili z izvozom v razmerju 1 : 1,6, kar je daleč nad republiškimi povprečjem.

Povečali smo dohodek in osebne dohodke, in leto zaključili z dvema starima milijardama ostanka dohodka. To smo storili s pridnim delom, saj smo cene našim proizvodom dvignili povprečno le za 5,5 odstotkov.

Leto 1983 so naši najodgovornejši predstavniki napovedali za še težje od preteklega. Gotovo, da imamo velike obveznosti do pokrivanja naše zunanje plačilne bilance (država kot celota) in so napovedi o težavnem 1983 letu točne. Od nas vseh skupaj pa je odvisno, kako odgovorno bomo opravili delovne naloge. Važno je to, da

nihče ne sme ostati ob strani, saj nam mora biti jasno, da se moramo nasloniti v prvi vrsti na svoje lastne sile, ker druge poti ni. Stabilizacija ne bo brez naporov in tega se moramo v celoti zavedati.

V letu 1983 načrtujemo kar 60 odstotkov razpoložljivih možnosti za proizvodnjo na konvertibilna tržišča. To ne bo lahko, toda od te naloge ne smemo odstopiti, ker potrebujemo devize za repromaterial in za posodobitev naše proizvodnje.

Letos pričakujemo, da bomo začeli proizvajati delno že iz domačega pletiva in upamo, da z oskrbo repromateriala ne bomo imeli težav kot v preteklem letu.

Seveda je še veliko neznank, da bi lahko postavili končno piko na i. Še ne vemo, s kakšnimi deviznimi pravicami bomo samostojno razpolagali, pravnika je odprta politika cen. ipd.

Ne glede na vse težave pa se moramo organizirati tako, da bomo delovni čas čimbolj izkoristili za delo, da bodo naši izdelki kvalitetni, in da bomo naloge opravili kar najbolj odgovorno, vztrajno in enotno.

Nobenega dvoma ne sme biti v naš večji uspeh, ker je le od tega odvisno, kako bo rasel naš osebni in družbeni življenjski standard.

Ne smemo pozabiti na varčevanje v vseh sredinah, kajti več bomo varčevali in ustvarili, več nam bo ostalo za našo osebno, skupno in splošno porabo.

Lahko trdim, da imamo samoupravljanje dobro razvito, da imamo aktivne družbenopolitične organizacije, in da se iz dneva v dan vse bolj krepi osveščenost delovnih ljudi do naših skupnih problemov. To je naše veliko poročilo, da lahko smelo gledamo skozi našo delovno ustvarjalnost v boljši in lepši jutranji dan.

Ob vstopu v leto 1983 smo si stisnili roke in zaželeli srečno, zdravo in uspešno, potrudimo se torej, da se nam čimveč želja tudi uresniči.

Franc Kočevar

V rokah držite prvo letošnjo številko. Prinaša kopic zanimivih vesti in člankov, vsekakor pa člani uredništva menimo, da je prav, ko vas opozarjamo na nekatere.

Začnimo s prispevkom pod naslovom „vstopnice s popustom ali utrinki o metliški kulturi“. Kakšno je vaše mnenje?

Ne bi smeli mimo prispevka Vide Plut. „Bili smo prizadevni“, je naslovila svoje poročilo, ki dokazuje, da je tamkajšnja sindikalna osnovna organizacija nadvse delovna.

Opozorimo naj še na križanko Jožeta Novaka, pa na zanimivo poročilo o 2. slikarski koloniji, kjer avtorica Mladenka Brancelj omenja, da smo morali Belokranjci za kolonijo odšteti okoli 64.000 dinarjev. Veliko ali malo? Presodite potem ko boste prebrali prispevek „Pripravite razstavo“.

**Preberi
obvezno!**

Zanimivo je tudi pisanje Dalborja Hrste. Na 8. strani Vezila piše o raziskovalni dejavnosti in reportažico zaključuje z naslednjim stavkom: „Ko bi le imeli še več takšnih ekip, kot jo je imel Anton Pezdirc!“

Kogar zanimajo kadrovske vesti, bo na 9. strani lahko prebral, kaj je „novega“ v Kometu, za one z dobrimi živci pa je pripravil nekaj pikantnih tudi naš Betko, marsikaj zanimivega pa boste našli tudi v rubriki „ALI VEŠ...“ In ob koncu: strip Branka Babiča je prijetno presenetil že v lanskem številki Vezila. Branko v drugem nadaljevanju obuja spomine na sladke minule dni in obljudlja še bolj burno čtivo.

Toliko za danes. Vse bralce vabimo, naj še sami poprimejo za pero ali svinčnik. Zlasti one iz Mirne peči (nekdanjo dobro sodelovalce), Črnomlja in Dobove. Pa tudi iz Žakanja že lep čas ni bilo 'svežih' novic!

Vstopnice s popustom ali utrinki o metliški kulturi

Krivični bi bili, če bi trdili, da v Metliki, pa ne le v Metliki, ampak v vsej občini, ni kulturnega življenja. Vendar se kljub temu na tem področju vseeno še čuti vrzel, posebno še v zimskem času, ko imajo ljudje več prostega časa. Pa smo se pred 8. februarjem, slovenskem kulturnim dnevom, pomudili pri delavcih in delavkah metliških delovnih organizacij Beti in Komet, da poizvemo, kaj jih tišči in s čim so zadovoljni na področju kulture v občini. Vsekakor pa bi bilo prav, če bi vprašali za njihova mnenja, in jih seveda tudi upoštevali, še kdaj drugič, ne le ob kulturnem prazniku.

BOGDAN KONČAR, komisionar v Beti: „Kulture v Metliki ni dovolj. Mladi sicer nekaj delajo, predvsem na literarnem in folklornem področju, menim pa, da bi morala biti bolj

Bogdan Končar

aktivna celotna občinska mladinska organizacija. Včasih smo imeli v mestu tudi dramsko skupino, a je že nekaj let ni več. Kulturni dom je vse premalo izkoriščen, saj so v njem v glavnem le klasične proslave in kino-predstave. Če potegnem črto pod kulturno dogajanje bi zaključil, da mora biti temelj vseh dejavnosti na tem področju mladina. Prostorov

Vida Štefanič

imajo dovolj, publika pa je željna kulturnih prireditev.“

VIDA ŠTEFANIČ, lanser traku v Kometu: „Kot delavka, mati in gospodinja nimam veliko časa za obisk kulturnih prireditev. Če pa le utegnem, jih rada obiščem. Z njimi sem zadovoljna. Imam le eno pripombo: pozimi, ko imajo ljudje

Milena Pavlovič

več časa, bi lahko imeli več kulturnih prireditev, zato pa bi jih bilo lahko poleti manj. Pogrešam nastope dramskih skupin. Seveda bi se lahko za poživitev kulturnega življenja bolj zavzela metliška mladina.“

MILENA PAVLOVIČ, tehnolog iz Beti: „V Metliki je dovolj kulture in je ni. V zimskem času imajo ljudje dovolj časa, da bi lahko obiskovali kulturne prireditve – v tem pogledu ni dovolj kulture.

izkoriščen. Da bi povabili v naš kraj skupine od drugod, si ne moremo privoščiti, saj ni denarja, zato se bomo morali domačini bolj potruditi.“

IVEC PAVLA, vodja traku v Kometu: „V kulturni dom zaidem le redkokdaj, največkrat ob večjih praznikih, saj drugače ne utegnem. Sicer pa ob praznikih mladina naše delovne organizacije pripravi slovesnost tudi v kolektivu. Za moje potrebe in časovne možnosti mi takšno kulturno življenje, kakršno je v občini sedaj, zadostuje.“

Pavla Ivec

Albina Tošeska

kot 'uvožena'. Posebno starši gredo radi pogledat, kaj so se naučili njihovi otroci. Če pa ocenim položaj v delovni organizaciji, smem trditi, da pri nas kultura živi. Imamo skupino mladih, ki pripravi kulturni program za proslave. Deloval je tudi pevski zbor, ki se je žal moral raziti, saj so delavke za vaje porabile preveč delovnega časa.“

JOŽE GRŠIČ, kaširec iz Beti: „V metliški občini je dovolj kvizov, premalo pa nastopov dramskih skupin in zabavno-glasbenih prireditev. Sekcije v mladinskem klubu se

Pripnimo si bele krizanteme

Kako hudičevo radi kritiziramo to metliško kulturno življenje. Da se malo ali skoraj nič ne dogaja, kaj kmalu ugotovimo. Pa ni res temu tako. To lahko trdim zato, ker stojim sredi našega zaplankanega kulturnega življenja, poznam uspehe in probleme, te stvari me zadevajo, ne odmikam se od njih, kajti čim dlje si od česa, bolj popačena se ti zdi podoba.

Imamo pevski zbor, oktet, godbo, tamburaše, folkloro, skupino za izrazni ples, dejavni so mladi v mladinskem klubu, pesniki in pisatelji pišejo, da bi jih bilo dovolj za celo malo manjši razred. Tudi kino imamo, lepo dvorano Edvarda Kardelja, knjižnico. Vse nam je pred nosom, le poslužiti se moramo tega, z lastnim prstom kdaj migniti, pa nam ne bo tako presneto dolgočas, pa ne bomo tako vražje pogrešali kulturnih dobrin. Tisti, ki se aktivno ukvarjajo s kulturo, je imajo DOVOLJ, upam si celo

trditi, da se jim je povzpela dva metra nad betico.

V letu 1982 je bilo kopico prireditev. Spomnimo se samo nekaterih: Besede pod oboki (razstava in literarni večer), Mladost, podaj mi krila, Belo, ki ljubim belo, Razkošje v stelji, bilo je metliško kulturno poletje (štiri predstave), naše amaterske skupine so nastopale po vaških krajevnih skupnostih, Navratilovci so bili na folklornem festivalu v nemškem Lauterbachu, nastopali so v Lipici, Portorožu, pred Postojnsko jamo, osnovnošolska mularija je delala v vrsti sekcij, recitatorje bi lahko izvažali, bila je slikarske kolonija in po koncu nje razstava in tako naprej in tako dalje.

Naj zapišem, da je bilo vse to in še marsikaj postorjenega z minimalnimi dinarčki, da je bilo vse to narejeno, ker so v Metliki še ljudje, ki se jim da dihati, delati, ustvarjati, pa četudi včasih pošteno vsekajjo mimo. Ni važno: pomembno je, da se zadevščine giblejo, veliko pa-

metneje je to kot cviljenje, jadikovanje in metanje polen takole izza vogalov. Slišati je: „Premalo je prireditev.“ Jaz pravim: „Dovolj jih je.“ Res. Po obisku sklepaje, jih je včasih še preveč. Zaležali smo se v lastnem salu in dostikrat se nam ne da iz copat, tudi takrat ne, ko je v našem gnezdu kulturna prireditev. In ker smo med štirimi stenami, poleg tega še zaverovani le vase in v svoje probleme, ne vidimo, da zunaj sije sonce. Ker ga pač ne vidimo, smo prepričani, da ga ni. Pa je. Pa še kako svetlo!

Imeli bomo takšno kulturno vrenje, kot si ga bomo ustvarili in le toliko, kolikor bomo zanj dajali. Prostovoljno, z željo, da bi nam bilo življenje pestrejše. Noben striček nam ne bo ničesar podaril, iz nikakršne čarobne torbice ne bodo pogledali na plano fičenki. Zajahati bo treba lastno kljuse, pa najsi se vleče domala že po trebuhu. Ko bo tako, ko bodo postali tudi stranski opazovalci nosilci glavnih vlog na odru metliške kulture, bodo osmi februarji resnično dnevi slovenske kulture.

Takrat si bomo pripeli bele krizanteme na črne suknjiče.

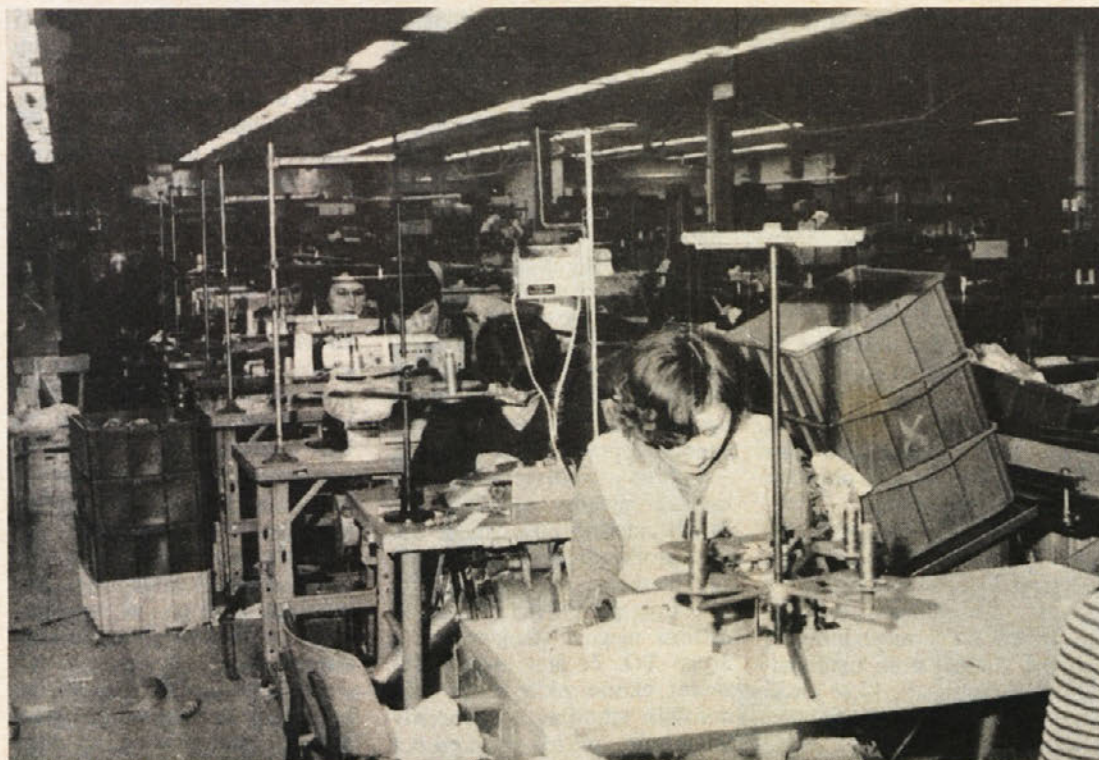
Toni Gašperič

Vendar si v zadnjem času prizadevamo, da bi čim bolj poživeli to dejavnost. Nekateri rezultati so se že pokazali: dramska skupina v Gradcu, 45-članski metliški mešani pevski zbor, ki mu daje veliko podporo prav naša delovna organizacija, folklorna in tamburaška skupina, oktet Vitis, recitatorji mladinskega kluba, amaterska skupina iz osnovne šole. Kljub vsem tem amaterskim skupinam pa ne morem reči, da je kulturni dom Edvarda Kardelja

ALBINA TOŠESKA, vodja operativne priprave dela v Kometu: „V metliški občini bi lahko dali več za kulturo. S tem ne mislim na denar, ampak na lastno kulturo. Poglejmo le mladino, ki se zbira v mladinskem klubu. Tam se zbira zgolj za zabavo. Spominjam se, da smo tudi mi kot mladinci veliko delovali na kulturnem področju, zato menim, da bi morali tudi danes mladino usmerjati v tej smeri. Znano je, da je domača kultura tudi vedno bolj obiskana

dovolj trudijo, da bi poživeli življenje na metliškem kulturnem nebu. Odrasli še vedno naredijo premalo: res, da pripravijo proslave, a le redko sodelujejo kot nastopajoči. Sedaj, na začetku leta, bi morali narediti načrt o kulturni dejavnosti, ki bi se tudi uresničeval, ne le, da bo ostalo vse le pri besedah. Moj predlog za večji obisk kulturnih prireditev pa je preprost: sindikat bi moral razdeliti po tozdi vstopnice s popustom.“

M. B.

SINDIKALISTI NISO SPALI – V minulem letu je sindikalna organizacija v Kometu dokazala, da ni bila zgolj na papirju. Iz delavskih vrst je prišlo precej pobud, najbolj zanimiva je bila ona, ki je terjala odgovor na vprašanje, zakaj nekatere delavke že dalj časa ne dosega dobrih delovnih uspehov. S pretehtano politično akcijo je bil, vsaj kaže tako, dosežen uspeh. Seveda pa je zaenkrat še prezgodaj trditi, da je stoodstoten.

O SINDIKALNEM DELU:

Bili smo prizadevni

V minulem letu je izvršni odbor sindikalne organizacije v KOMETU dobro deloval. Čeprav za aktivno delo ni merilo število sestankov, temveč vsebina in zaključki, je v navadi, da se, ko delamo obračun dela za eno obdobje, pove tudi to. Sestali smo se osemkrat. Imeli smo pet sej in tri krajše sestanke.

Aktivni smo bili na različnih področjih in ob vsakodnevni nalogah, ki jih ni bilo malo. Pa vendar po teži problemov ne moremo vseh enačiti. Naš namen je, da jih navedemo le nekaj, za katere menimo, da so bile za naše delo precej pomembne.

V prvi polovici 1982. leta je

MRTVI VELIKANI

Da je zlata doba nafte in s tem tudi naftnih prevoznikov mimo, dokazujejo tudi polna sidrična tankerjev velikanov. Največ zmogljivosti leži Norvežanom – 15 ladij s skupno nosilnostjo 3,7 milijona ton, za njimi pridejo Liberijci, ki imajo odvečnih 23 ladij z nosilnostjo 3,3 milijona ton, in Britanci, ki imajo 10 brezposlenih tankerjev z nosilnostjo 1,4 milijona ton,

sindikat vodil razprave po sindikalnih skupinah o novi metodologiji vrednotenja del in nalog, nato pa o tem vodil obravnavo na zborih delavcev. Kot vemo, je to področje izredno pomembno in občutljivo. Pravilno nagrajevanje je stimulacija za boljše in kvalitetnejše delo. To metodologijo smo sprejeli kot sistem za nagrajevanje in jo še nadalje dopolnjujemo z različnimi dodatki. Upoštevali smo načelo nagrajevanja po delu. Osebni dohodki zaposlenih so odvisni od rezultatov dela posameznega delavca, skupine delavcev in kolektiva kot celote.

Iz vrst delavk iz neposredne proizvodnje, ki so članice izvršnega odbora sindikata, je prišla pobuda, da bi morali posvetiti več pozornosti vprašanju, zakaj nekatere delavke že dalj časa, ne samo v sedanjih razmerah, ko gre za raznovrstnost del in hitro menjavanje del, dosega nizke učinke in slab uspeh, in zato neprimeren osebni dohodek. Da gre ali za lastno nezainteresiranost ali za neiznajdljivost, oziroma da nekaterim ne ležijo nekatera dela, dokazuje naslednje. Zaradi težav v naši delovni organizaciji, ki jih pogojujejo restrikcije zaradi uvoza, smo morali presmeriti na izdelavo kopalk, trenirk in puloverjev še drugi del proizvodnje. Ta menjava je v začetku res vplivala na delovni učinek, vendar je večina delavk že po dveh mesecih pokazala zadovoljive uspehe.

Z delavkami, ki dosega že dalj časa manj kot 80 odstotno normo, je bil na pobudo sindikata organiziran razgovor, z namenom, da se jim pomaga, oziroma usmeri k boljšemu delovnemu učinku in skozi to tudi k boljši socialni varnosti. Če bomo uspeli, bomo videli po nekaj mesecih. Vemo pa, da vsi ne bodo dosegli željenega uspeha, ker je to odvisno tako od sposobnosti in tudi od nagnjenosti posameznika do določenega dela.

Tudi socialna vprašanja so bila na našem dnevnem redu. S primerom resne ogroženosti socialne varnosti smo se srečali le pri eni sodelavki, ki je ostala brez moža z dvema mladoletnima otrokoma. Vsi zaposleni smo se vključili v solidarnostno akcijo, pa tudi sindikat je primaknil nekaj denarja. Delavki smo pomagali rešiti tudi stanovanjsko vprašanje, saj je dobila garsonjero v stanovanjskem stolpiču. Brezplačno letovanje v Ankaranu smo omogočili dvema delavkama, ki imata bolne otroke.

Sindikat se je zavzemal tudi za dodatno nagrajevanje starejših delavk. Delavski svet podjetja je o tem razpravljal in sprejel sklep, da se takšnim delavkam, katerih delo je normirano, doda določen odstotek na ustvarjeni delovni uspeh, in sicer:

od 40 – 45 let – 5 %
od 45 – 50 let – 10 %
nad 50 let – 15 %.

Obravnavali smo tudi gradiva za 10. kongres ZSS – Osnutek poročila republiškega sveta o delu ZSS med 9. in 10. kongresom, Resolucijo in Statut ZSS. Omenjeno gradivo nam je služilo kot osnova za temeljito obravnavo razmer v naši delovni organizaciji.

Z nezmanjšano aktivnostjo smo stopili tudi v 1983. leto. Še več, ker je novo vodstvo sindikalne organizacije že prebrodilo začetniške težave, bomo v tem letu lahko še uspešnejši. Prva pomembna naloga, ki je pred nami, je organiziranje obravnave rezultatov poslovanja v preteklem letu. V teh težkih gospodarskih razmerah bomo morali biti vsi veliko bolj podrobno seznanjeni ne samo s številnimi podatki, temveč tudi z vzroki in težavami pri uresničevanju naših planskih nalog v preteklem letu.

Vida Plut

Prireditve

V letu 1983 bodo v Metliki in njeni okolici med drugimi tudi naslednje prireditve:

- maja bo na Pungartu že tradicionalni večer Mladosti, podaj mi krila,
- junija bo v Gribljah srečanje obkolpskih pevskih zborov,
- julija Noč na Kolpi,
- julija in avgusta bodo na grajskem dvorišču metliške poletne igre, zvrstile se bodo najmanj štiri predstave,
- avgusta bo na vseh treh metliških trgih turistično-folklorna prireditve Metliški sejem,
- julija bo na Vinomeru Razkošje v stelji, malo bolj razkošna veselica,
- gradaški Mački pripravljajo pustovanje, pa še Mačjo noč, ki bo na grajskem vrtu.

PRED NAMI: ŠE VEČ VARČEVANJA

Zmogljivost jugoslovanskih vodnih elektrarn bo ob koncu stoletja pokrivala le 12 odstotkov vseh naših potreb. Slovenske energetske rezerve znašajo le 6 odstotkov jugoslovanskih, jugoslovanske pa le en promil svetovnih, kar je pri pol odstotka svetovnega prebivalstva na Jugoslovana zelo malo. Proizvodnja premoga od leta 1950 zaostaja, pri zemeljskem plinu in nafti pa proizvodnja celo pada. Če bomo hoteli še naprej ohraniti naš standard in biti kolikor toliko neodvisni od uvoza, bomo morali zelo, zelo varčevati z dragoceno energijo in še bolj pospešeno iskati dodatne vire.

PRAVILNIK O
DELOVNIH RAZMERJIH:

Spremembe in dopolnitve

23. julija 1982 je skupščina SRS sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih. Ta zakon obvezuje tudi organizacije združenega dela, da svoje samoupravne splošne akte uskladijo z njim. Zato v naši DO že dalj časa poteka javna razprava o spremembah in dopolnitvah pravilnika o delovnih razmerjih, do konca meseca januarja pa bodo te spremembe in dopolnitve sprejeli tudi delavski sveti po TOZD in v DSSS. Zakaj te spremembe sprejemajo delavski sveti in ne delavci z osebnim izjavljanjem? Če so temeljna načela o sklepanju in prenehanju delovnega razmerja, temeljne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev ter pogoji za razporejanje delavcev določili delavci v samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v TOZD, oziroma DSSS, potem se s pravilnikom o delovnih razmerjih ta vprašanja le razčlenjujejo in uresničujejo določbe tega sporazuma. V naših sporazumih o združevanju dela imamo opredeljena ta temeljna načela in zato sprejemajo pravilnike o delovnih razmerjih in tudi njihove spremembe in dopolnitve, delavski sveti TOZD, oziroma DSSS.

V proizvodnji prihaja do neenakomerne oskrbovanosti s surovinami in repromaterialom (zaradi nedobavljanja in težav naših partnerjev ali zaradi carin-

skih in uvoznih omejitev), prav tako pa tudi do zmanjšanja obsega prodaje gotovih izdelkov (zaradi zasičenosti tržišča, v času mrtve sezone) in do kopičenja zalog v skladiščih. V takih primerih je možna drugačna razporeditev delovnega časa: več ali manj kot 8 ur dnevno, vendar v letnem povprečju ne sme presegati 42 ur na teden.

Osební dohodek delavcem, ki bodo delali po taki razporeditvi, bo izplačan do višine povprečnega osebnega dohodka zadnjih treh mesecev pred tako razporeditvijo, končni obračun pa bo na koncu leta.

V pravilniku o delovnih razmerjih je dodano novo poglavje, ki govori o ugotavljanju z delom pridobljene delovne zmožnosti. Z delom pridobljena delovna zmožnost so tista znanja in sposobnosti, ki si jih je nekdo pridobil z opravljanjem konkretnega dela, in ki v celoti zadoščajo za uspešno opravljanje določenih del, oziroma nalog. V tem poglavju je podrobneje opredeljen postopek za ugotavljanje te zmožnosti, ki se za vsako delo izvede posebej, kajti zmožnosti, ki si jih je nekdo pridobil za eno delo, niso dovolj za drugo delo.

Vedno, kadar to zahtevajo koristi otroka, lahko delavka ali delavec, če se z materjo otroka tako sporazumeta, sklene delovno razmerje, ali če že dela, nadaljuje delo s krajšim delovnim časom od polnega, vendar ne manj kot polovico delovnega časa. Kdaj je podana korist otroka, bo presodila komisija za medsebojna razmerja, in sicer na podlagi zdravniškega potrdila o zdravstvenem stanju otroka, ob upoštevanju socialnih razmer v družini (število majhnih otrok, posebne razmere v družini, nezagotovljeno varstvo otrok in podobno).

Eno občutljivejših poglavij je

gotovo poglavje o razporejanju delavcev. Razporeditve lahko razdelimo v več vrst:

— s privolitvijo: na vsako delo, tudi v drugo TO in v TO izven naše delovne organizacije,

— brez privolitve: začasno na delo, ki ne ustreza njegovi razporeditvi: višja sila, reševanje človeških življenj, nenaden kvar surovin in izvrševanje zapadlih obveznosti izvoznega plana,

— brez privolitve: na delo, kjer se zahteva nižja strokovna izobrazba, če posebna komisija ugotovi, da ni več zmožen uspešno opravljati del in nalog,

— brez privolitve: na delo, ki ustreza njegovi strokovnosti, zaradi začasno povečanega obsega proizvodnje, vendar najdalj za 6 mesecev,

— brez privolitve: na delo, ki ustreza njegovi strokovnosti v drugo TO, če je v njegovi TO zaradi ekonomskih težav, tehnoloških izboljšav ali procesov integracije, prišlo do presežka delavcev, v TO, kamor se razporeja, pa do pomanjkanja delavcev njegove strokovnosti. Če takemu delavcu ni mogoče zagotoviti dela v okviru naše DO, je dolžan delati v TO v sestavi druge DO,

— brez privolitve: na delo v drug kraj, ustrežno njegovi strokovnosti, vendar ob pogoju, da se s tem ne poslabšajo življenjski pogoji delavca in njegove družine.

Letni dopust, ki ga delavec pridobi na podlagi delovne dobe, socialnih in delovnih pogojev, se je do sedaj povečal delavcem, ki so napolnili 50 let za 3 dni in invalidom z najmanj 60-odstotno telesno okvaro 3 dni, zdaj pa se poveča tudi delavcu, ki neguje in varuje težje telesno ali duševno prizadeto osebo za 2 dni in delovnemu invalidu, ki ima pravico do skrajšanega delovnega časa za 2 dni. Vendar nekdo, ki bi izpolnjeval vse te pogoje, ne

more dobiti več kot skupno 5 dni dodatnega dopusta. Tudi očetje bodo ob rojstvu svojih otrok dobili en dan dopusta.

Disciplinska komisija je lahko izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja le za tisto hujšo kršitev delovnih obveznosti, ki je povzročila motnje v razmerjih pri opravljanju del, oziroma nalog, onemogočala ali oteževala delo drugih delavcev ali kako drugače motila delovni proces. Zdaj pa imamo v pravilniku naštetih 10 hujših kršitev delovnih obveznosti, za katere disciplinska komisija ne ugotavlja teh posledic posebej, ampak, ko ugotovi odgovornost kršitelja, mora tudi izreči najstrožji ukrep, ostale pa so tudi druge hujše kršitve, kjer ima komisija pravico in možnost izbire med vsemi disciplinskimi ukrepi.

Poglavje o odškodninski odgovornosti nam pove, da nihče, niti TO, niti delavec, ne more uveljavljati svojega odškodninskega zahtevka pred sodiščem združenega dela, če poravnava ni bila poskušana v okviru TO. Šele, če soglasje ni doseženo, lahko vsaka stranka išče sodno varstvo svojih pravic.

Znano je, da vsakemu delavcu, ki izpolni pogoje za polno osebno pokojnino (moški 40 let, ženske 35 let delovne dobe), preneha delovno razmerje. Vendar, še vedno lahko nadaljuje delo:

— delavec, ki mu je komisija za medsebojna razmerja, ko je ugotovila, da njegovga delovnega mesta ne bi bilo mogoče zasesti, dala soglasje za nadaljevanje dela. Tak delavec dela, dokler se na razpis ne prijavi delavec, ki izpolnjuje zahtevane pogoje,

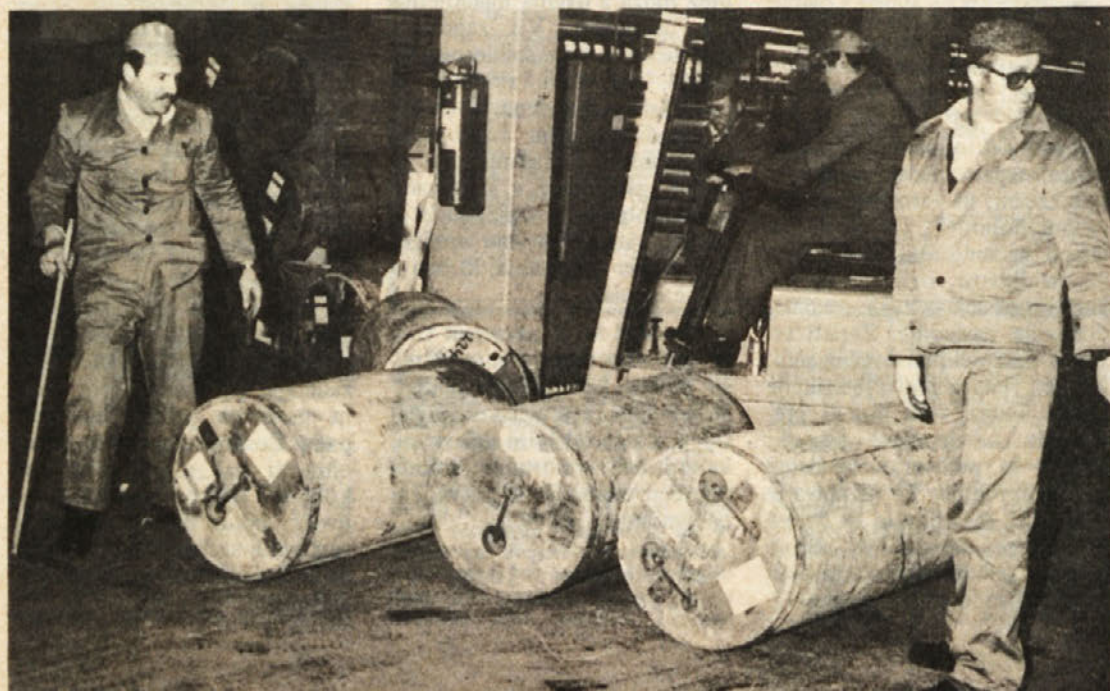
— delavec, borec NOV, ki izjavi, naj se mu dvojno priznana doba v NOV šteje v dejanskem trajanju in tako dela, dokler po tem enojnem štetju ne izpolni pogojev za polno osebno pokojnino,

— delavka, ki izjavi, naj se ji delovna doba za izpolnitev pogojev za polno osebno pokojnino računa tako kot moškemu.

Pogodba o delu, ki se sklene za opravljanje del začasne ali občasne narave, se je do zdaj lahko sklenila za dela, ki so trajala največ 90 dni na leto, zdaj pa je ta omejitev 60 dni v koledarskem letu.

To so v glavnem spremembe, ki zadevajo pravice z obveznostmi delavcev, izpuščene pa so tiste, ki se nanašajo na strokovne službe delovne organizacije. Vsekakor pa bo za konkretni primer bolje pogledati v pravilnik ali pa povprašati v ustrezni službi.

Brane Matkovič

DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE:

Ko se čudimo, kje je sindikata

Sindikata, kot najširša organizacija delavskega razreda je opredeljen kot družbenopolitična organizacija, v kateri se delavci bojujejo za takšen položaj, kot jim ga določa ustava. V uresničevanju svoje vloge naj bi bili sindikati glavna gibalna sila v odnosih v samoupravnem združenem delu in pogoj za njihovo normalno uresničevanje in razvijanje. Sindikati so sestavni del fronte socialističnih sil na čelu ZK, in v njej naj bi koordinirali svoje akcije in dejavnosti.

Glavne od akcij v minulemu letu so bile skupščinske volitve in volitve v samoupravne organe

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Posebna hvala sodelavcem – šoferjem – za podarjeni venec.

Zalujoči: Pavle Krajačič z družino

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta Ivana Podrebarca se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem, prijateljem in znanecem, ki ste nas obiskali v tako velikem številu in očeta pospremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoča: sin Nikola Podrebarac in hči Danica Zvonkovič z družinama

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi drage mame ANE PRIMENTIN se iskreno zahvaljujem vsem, ki so mi stali v težkih trenutkih ob strani in so me tolažili. Posebna zahvala gre sodelavcem iz TOZD pletilnica za denarno pomoč.

Mara Novosel

KO SE ČUDIMO, KJE JE SINDIKAT – Avtor članka, objavljenega pod tem naslovom, je v svojem prispevku nadvse kritičen. Ali upravičeno? Bržkone ne bi bilo slabo, ko bi na to odgovorili bralci *Vezila*, saj razmere v svojih dveh organizacijah najbolj poznajo. Se boste strinjali z ugotovitvijo, da so v minulih letih delegatom metali pesek v oči? Podobnih 'drobtinic' je v Rusovem članku veliko. Bodo tako kritični tudi drugi?

ter kongresi zveze sindikatov.

Volitve smo izpeljali v začetku leta, točneje v mesecu marcu. Bili smo prepričani, da bo v naslednjem mandatnem obdobju veliko bolje, da bo vse drugače. Kot kaže začetek, smo bili v zmoti. Vsaj glede delegacij, ki nastopajo izven DO.

V naši DO samoupravni organi dobro delujejo, delegati se aktivno vključujejo v razpravo, imajo mnenja svoje sredine in z njimi nastopajo. Razpravljajo o stvareh, ki so blizu delegatom. Delegati, ki nastopajo izven DO, to je v ZZD in SIS, ne nastopajo s stališči svoje sredine, ker so jim stvari tuje, nepojasnjene in velikokrat tudi sami ne vedo za kaj v resnici gre. Delegacije se ne sestajajo pred sejo, niti po seji.

Na konferenci smo razpravljali o teh problemih in se dogovorili za skupno akcijo, ki naj bi jo vodili po OZS. Sklicali bomo izvršilne odbore skupno s predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij, vodjami delegacij in predsedniki samoupravnih organov, kjer se bomo dogovorili za skupno akcijo. Za dobro delo namreč, ki ga zahteva naš družbeni sistem.

O teh stvareh so kritično govorili tudi na kongresih. Ugotavljamo pa, da tega ne čutimo pri nas, še celo neko zatišje je nastalo po kongresih. V sindikatih in v ostalih družbenopolitičnih organizacijah. Mislim, da so

v minulih letih delegatom metali peska v oči, da so premalo upoštevali prošnje, mnenja in stališča baze ter s tem napravljali ogromno škode, in celo korak nazaj nadaljnemu razvoju našega sistema. Dejstvo je, da vsi kažejo družbenopolitične organizacije in samoupravne organe samo takrat, ko v določeni sredini krepko zaškriplje, ko pride do izgube itd. Takrat se vsi čudimo, kje je sindikat, partija, delavski svet, samoupravna delavska kontrola itd.

Z vsemi zadevami, ki jih sprejemamo, o njih odločamo, moramo delavce seznaniti šele nato morajo delegati imeti časa za premislek, da se odločijo v svojem in v imenu skupine, ki jo zastopajo.

Posebno pomembno nalogo bi moral imeti sindikat na področju samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja. Pri tem sporazumevanju bi moral neposredno sodelovati sindikat ali ga spodbujati in dajati samoupravnim in vodstvenim organom predloge za urejanje vprašanj, ki se nanašajo na materialni in družbeni položaj delavskega razreda.

V letošnjem letu nas čaka veliko delo. Kot osrednja naloga je skrb za socialno varnost delavca v naši DO in iz tega sledi nadaljnji razvoj sistema nagrajevanja po delu in iz dela. Trenutno sta pred nami dve zelo pomembni nalogi. Plan za leto 1983, ki bo zahteval še

posebne napore za uresničitev, da o zaključnih računih, o katerih naj bi obširneje govorili že v februarju ne govorimo. Dela ni malo! Uspehi pa so odvisni od vztrajnosti in dobre organiziranosti.

Dušan Rus

Prijateljci

Kane solza mi z očesa,
ko slišim tvoj glas.
Huje mi je kot živali,
ki preganja jo mraz.

Drhti srce mi, ko te slišim,
a oko ne vidi te,
ko gledam tvoj obraz.

Zakaj tako si kruta
in kuješ mi zaroto!?
Zakaj tako podlo imaš srce?
Zakaj? Samo vprašanje,
odgovora pa ni...

Bolečina mi pretrgala srce
je!

Alenka

HVALA ZA DARILO

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz DSSS (vzdrževalna skupina) za dragoceno darilo, ki me bo spominjalo nanje. Vsem skupaj želim veliko delovnih uspehov ter mnogo medsebojnega razumevanja.

Jure Petrina

Pripravite razstave

Najlepše se vam zahvaljujemo za vaše sodelovanje in pomoč pri izvedbi druge slikarske kolonije in vam pošiljamo kratko poročilo o uspešnosti. 2. slikarska kolonija „Alojz Gangl“ je bila v Metliki od 23. do 29. avgusta 1982. Udeležilo se je 10 slikarjev, in sicer: Marin BEROVIČ iz Ljubljane, Roberto FAGANEL iz Gorice (Italija), Leopold HOČEVAR—Hoči iz Trbovelj, Darinka LORENČAK—PAVLETIČ iz Celja, Kamilo LEGAT iz Tržiča, Dušan MUC iz Ljubljane, Evgen SAJOVIC iz Ljubljane, Izidor MOLE iz Brezovice pri Ljubljani, Georgi BOŽINOV iz Vrhniške in Janez KOVAČIČ iz Brezovice pri Ljubljani.

Slikarji so ustvarili 58 del, ki so bila razstavljena v razstavišču „Alojz Gangl“ od 20. novembra do 15. novembra 1982. Vsak udeleženec kolonije je eno sliko podaril organizatorju, Občinski kulturni skupnosti Metlika. Tako smo bogatejši za 10 del. Iz leta 1981 jih imamo 11. Skupaj torej 21.

Obveščamo vas, da so slike na razpolago za razstave v vaši delovni organizaciji. Če se boste odločili za takšno akcijo, lahko dobite vse potrebne informacije pri tajniku Občinske kulturne skupnosti Metlika (tel.: 58-325) ali pa v Belokranjskem muzeju (tel.: 58-177).

Denar za izvedbo 2. slikarske kolonije so prispevali: Beti, Komet, Novoteks, Mercator, Kmetijska zadruga, Novoles, SGP Pionir, Obrtna zadruga, Hotel „Bela krajina“, Obrtno združenje, Skupščina občine in DPO iz Metlike.

Stroški 2. slikarske kolonije so 64.923,35 din. V tem znesku so: enotedensko bivanje in prehrana slikarjev, povračilo potnih stroškov, tiskanje zbirke in izvedba programa ob zaključku kolonije in ob odprtju razstave. Stroški še zdaleč ne presegajo vrednosti 10 podarjenih del, katerim bo cena za leti vse večja.

V času 2. slikarske kolonije smo imeli tudi 1. pionirski Ex tempore, na katerem so sodelovali pionirji likovniki in likovni pedagogi iz Metlike, Podzemlja in Črnomlja. Dela, narejena na 1. pionirskem Ex tempore, so sedaj last Vinske kleti v Metliki.

Odbor za organizacijo 2. slikarske kolonije „Alojz Gangl“ se vam še enkrat najlepše zahvaljuje za vaše razumevanje in pomoč, in pričakuje pri izvedbi 3. slikarske kolonije v letu 1983 vaše sodelovanje.

Mladenka Brancelj

VODORAVNO: 1. Glavno mesto ene od republik v SFRJ, 10. Denarna enota v nekaterih državah Srednje in Južne Amerike, 11. Ime direktorja Betine TOZD Kodranka in volna, 12. Očka, 14. Kratica sovjetske državne politične policije (do leta 1934), 15. Sarajevska delovna organizacija za notranjo in zunanjo trgovino, 16. Doba v mezozoiku, 17. 8. črka abecede, 18. Sever (medn. oznaka), 19. 19 črka abecede, 20. Svilen ali volnen ovrtna ruta, 21. Organ vida, 23. Preprosta tkalska naprava, 25. Priimek direktorja Betine TOZD Metraža, 26. Tuje moško ime (rasist Smith), 27. Ivan Tavčar, 28. Mesto v Italiji, 21. Jed iz mesa in riža, 33. Reka v SZ. NAVPIČNO: 1. Likar Peter, 2. Tuje moško ime, 3. Priimek ameriškega filmskega igralca po rodu iz Rusije (Peter), 4. Kdor živi na lahki in pustolovski način (naša pisava), 5. Liter, 6. Jože Ivanič, 7. Vodja prodaje metraže v Beti, 8. Aparat, 9. Leten (latinsko), 12. Naslov prve slovenske tragedije, 13. Skopljeneec, 16. Jug, 22. Živali, ki žive pod zemljo, 23. Ime vodje vzdrževanja v konfekcijski skupnosti Beti, 24. Avstrija, 29. Egipčanski bog sonca, 30. Alpinistični odsek, 32. Zadnja črka abecede. (Sestavil: Jože Novak)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10					11			
12				13		14		
15					16			
17		18		19		20		
21	22		23		24			
25						26		
27			28		29		30	
31								33
34		32						

Več ljudi več ve

Delegati skupščine Občinske skupnosti otroškega varstva Metlika so na 4. seji 20. decembra 1982 potrdili predlagane dohodkovne pogoje in višino minimalnih denarnih pomoči (otroški dodatki), ki bodo veljali od 1. maja 1983 dalje.

a) Denarne pomoči delavcev, drugih delovnih ljudi in upokojenecv: Dohodkovni pogoj na mesec na člana družine: Višina denarne pomoči za otroka na mesec:

do 3.900 din	1.350 din
od 3.900 do 4.200 din	950 din
od 4.200 do 4.700 din	450 din

b) Denarne pomoči otrokom iz kmečkih in drugih družin: 500 din na mesec na otroka.

c) Povečane denarne pomoči

- otrokom, ki imajo enega hranilca, 300 din na mesec;
- otrokom, ki so težje telesno ali duševno prizadeti, 500 din na mesec.

S preverbo upravičenosti do denarnih pomoči bomo pričeli že v februarju tega leta.

Prosimo vse delovne organizacije in krajevne skupnosti, da čimprej izpolnijo vloge prosilcev in obvezno dodajo objektivno mnenje do upravičenosti.

Denar, ki se pri Občinski skupnosti otroškega varstva zbira za denarne pomoči, je denar, ki je tudi del naših osebnih dohodkov in nam ne more biti vseno, kdo ga bo dobil in za kaj ga bo porabil.

Tajnik SOV Metlika, Milena Hočevar

Drobtinice

Sem zbiratelj redkih predmetov. Zato bi tranzistor zamenjal za dve banani.

TV PROGRAM — za precej denarja malo muzike.

OSEL — Osel gre le enkrat na led, tako vsaj pravijo. Zato primerjava z našim gospodarstvom ni primerna, kajti tu smo nadržali že večkrat na istem ledu...

SPOMIN — Poznam nekega starejšega človeka, ki trdi, da se še točno spominja kako diši in kakšen okus ima teletina.

PLAČA — Beseda izhaja verjetno iz hrvaške besede plakati.

KAVA — Tudi „šlogaricam“ je odklenkalo, pravzaprav odklenkala je kava...

MASLO — Vse gre kot po maslu, samo na žalost masla ni...

— Janez ali še izpolnjuješ listke lota?

— Ne, ne več. Sedaj sva s Tonetom „pogrunta“ mnogo zanimivejšo igro, pa še zastoj je.

— ?
Veš, ugibava namreč, kdo in za koliko mest se bo povzpел ali zdrknul na prioritetni stanovanjski listi...

Zaradi stabilizacije ne uvažamo več tujih časopisov. Tako je prav! Tujci pa, če hočejo izvedeti kaj je novega pri njih doma, naj se nauče našega jezika in bero naše časopise. Edina pomanjkljivost pri vsem tem je, da jezika v tako kratkem času ne bodo popolnoma obvladali. Pa se lahko zgodi, da bo Hans, John ali Pierre prečital kak članek o podražitvah. Zaradi pomanjkljivega znanja si bo lahko mislil, da je to pri njemu doma.

Potem sta pa samo dve možnosti: ali ga bo kap, ali bo mislil, da je pri nas 1. april. Vse je mogoče, saj se tudi v urah ne ujemamo.

(Nadrobil: JOŽE NOVAK)

...da je promet lani dosegel bruto devizni prihodek v višini 1,6 milijarde dolarjev, kar je za okoli 200 milijonov manj od načrta, vendar za 200 do 300 milijonov dolarjev več kot v 1981. letu

...da je zvezni devizni inšpektoriat v 9 mesecih minulega leta pristojnim javnim tožilstvom poslal 709 prijav za gospodarske prestopke proti 1666 OZD in 1910 odgovornim osebam. Utemeljeno sumijo, da so te organizacije storile 1823 gospodarskih prekrškov, s čimer so si pridobile lastninsko korist v višini približno 207,6 milijonov din.

...da smo lani odplačali okoli 4 milijarde dolarjev dolgov in zmanjšali kratkoročne dolgeve za 500 milijonov dolarjev

...da smo prenesli iz 1982. leta za okoli 650 do 700 milijonov neplačanih obveznosti do tujine. Od tega odpade okoli 165 milijonov dolarjev na zapadle obveznosti po srednjeročnih in dolgoročnih kreditih in to fiksnih in garantiranih, medtem ko okoli 400 milijonov dolarjev odpade na neplačane obveznosti organizacij združenega dela za uvoz repromateriala na kredit za tisti del kreditov, ki so brez bančnih garancij

...da smo se v lanskem letu manj na novo zadolžili, kot je bilo načrtovano, zlasti pri finančnih kreditih. Načrtovali smo, da bomo na novo dobili milijardo 650 milijonov dolarjev, dobili pa smo jih milijardo 242 milijonov.

...da je blagovni izvoz v celoti zmanjšan za 2 odstotka v primerjavi z minulim letom. Konvertibilni izvoz v industrijsko razvite države je ostal na lankoletni ravni, konvertibilni izvoz v dežele v razvoju pa se je povečal za 6 odstotkov.

...da smo zmanjšali trgovinski deficit v bilanci Jugoslavije za okoli 33 odstotkov, predvsem po zaslugi drastičnega zmanjševanja uvoza. Ta se je nominalno zmanjšal skupno za 12 odstotkov v primerjavi z letom 1981.

...da je Slovenija v globalu izpolnila zastavljene naloge v letu 1982. Industrijsko proizvodnjo je povečala za 1,3 odstotke, kmetijstvo za 3, celoten izvoz za odstotek. Na konvertibilno področje smo izvozili za 5 odstotkov več, kot leto poprej, uvoz iz konvertibilnega področja pa zmanjšali za 9 odstotkov

...da smo načrtovali, da bomo uvozili za milijardo sto milijonov dolarjev opreme, na koncu pa smo vsoto prekoračili za 500 milijonov

...da so se po podatkih za 11 mesecev minulega leta investicije povečale za 24,3 odstotka, izplačila osebnih dohodkov za 33,2, za splošno porabo za 21 in za skupno porabo za 27 odstotkov

RAZISKOVALNA
DEJAVNOST:

Krona je kuhinja barvil

... da so se cene proizvajalcev povečale za 27,7 odstotka. Cene na drobno, po katerih se meri inflacija, so se povečale za 30,7, življenjski stroški pa za 32,7 odstotka

... da je v Sloveniji 7643 direktorjev. Lani je bilo imenovanih 1350, za ta mesta pa je bilo na razpisih 1800 prijav. To pomeni, da je bilo v povprečju 1,33 kandidata na razpis, največje število kandidatov za en razpis pa je bilo šest. Med vsemi direktorji jih je kar 23 odstotkov končalo posebno poslovodsko šolo pri gospodarski zbornici. 47 odstotkov jih ima visoko izobrazbo, 32 višjo, 19 odstotkov srednjo in samo dva odstotka manj kot srednjo izobrazbo. In še nekaj – na direktorskih mestih je 12 odstotkov žensk

... da v Jugoslaviji na leto pridobimo okoli 4 milijone ton nafte, kar predstavlja tretjino potrebne količine

... da je bilo v lanskem septembru v razvitih evropskih deželah 13 milijonov ljudi nezaposlenih. Med njimi okoli 650 tisoč zdomcev, in sicer okoli 60 tisoč jugoslovanskih delavcev

... da se je v Nemčiji samo v minulem oktobru povečalo število nezaposlenih za okoli 100 tisoč, v novembru pa še 120 tisoč. V tej državi je okoli milijon delavcev, ki so „polzaposleni“. Njihov delovni čas je skrajšan.

... da lahko s podobnimi podatki postrežemo tudi v drugih razvitih državah. V Belgiji, na primer, od 100 delavcev ne dela 15, na Nizozemskem 10,8, v Franciji 8,9 odstotkov delavcev ... da imamo 19 univerz, več kot Francija in Italija in da smo po številu študentov skorajda v samem vrhu svetovne akademske piramide

... da se lahko postavimo z rekordi na področju kmetijstva. Poglejmo: lanska koruzna letina je za 14 odstotkov večja kot v 1981. letu. Lani so namreč s polj pobrali 11 milijonov 137 tisoč ton koruze. Čeprav končni podatki za ostale evropske države še niso znani, pa lahko trdimo, da je Jugoslavija pridelala 1982. leta največ koruze v Evropi.

... da so naša vina zelo cenjena tudi v ZDA. Gre za rizling, šipon, kabaret z več naših vinorodnih območij. Jugoslovanska vina so med 62 kandidati zasedla 24. mesto. Kaže, da bomo letos v ZDA izvozili 3,7 milijona litrov vin.

... da ocenjujejo vrednost skupnega lanskega izvoza sadja, povrtnin in izdelkov predelovalne industrije na 270 tisoč dolarjev, kar pomeni četrtno skupnega deviznega priliva jugoslovanske agroindustrije. Strokovnjaki pričakujejo, da bi se lahko letos vrednost izvoza povečala za petino.

Sodobna organizacija dela v tekstilnih barvarnah zahteva, razen sodobne tehnologije in kadrov, tudi objekte, ki naj bi omogočili uporabo najsodobnejših tehnoloških procesov. Samo sodobni tehnološki procesi omogočajo dvig produktivnosti dela, kvalitetno delo, manjšo porabo energije (vode, pare, elektrike) in zanesljivo delo brez škode za kvaliteto.

Klasično organizirana barvarna ima barvarske stroje in določen prostor, v katerem delavci pripravljajo barvila in kemikalije za uporabo na barvarkih strojih. Delavec streže enemu ali več strojem, in si sam pripravlja barvila ter kemikalije za vsak posamezni stroj. Priprava barvil in kemikalij se sestoji v raztapljanju, najbolj pogosto s kuhanjem. Barvilo ali kemikalijo torej pomešamo s količino vode in potem zakuhamo. Za natančno delo je potrebno spoštovati tehnološka navodila o razmerju voda – barvilo, o času raztapljanja, o načinu mešanja, o temperaturi raztapljanja. Če upoštevamo, da imamo za eno barvno „partijo“ (cca 140 kg pletenine) povprečno 7 različnih dodatkov (jih raztapljamo), vidimo, da je možnost napake zelo velika. Že

ena sama narobe pripravljena kemikalija je lahko vzrok za nekvalitetno barvanje cele partije. Če to apliciramo na dnevno proizvodnjo barvarne od 8000 kg ali 57 partij, ali povprečno 400 različnih dodatkov na dan, vidimo, da je verjetnost napake zaradi slabe pripravljenosti pomožnih sredstev zelo velika. Upoštevati moramo še dejstvo, da je v dosednji organizaciji, ko delavci pripravljajo dodatke za svoje stroje, sodelovalo vseh 15 barvarjev. Težko je pričakovati, da bo vsakdo na popolnoma enak način pripravil barvila in kemikalije.

V Evropi so spoznali težave takega načina dela. Problem rešujejo tako, da so proizvajalci strojev konstruirali postrojenja za centralno pripravo barvil in kemikalij. Govorimo o kuhinji barvil. Tako organizirana kuhinja ima naslednje prednosti:

- priprava barvil in kemikalij je centralizirana,
- priročno skladišče barvil in kemikalij je na enem mestu,
- posode za raztapljanje so optimalizirane in je zagotovljena kakovost,
- manjša poraba energije za raztapljanje
- vsaka posoda ima elektro-mešalec,
- delo lahko nadziramo, ko pripravljamo barvila in kemikalije. Barvarski stroj lahko v tem času obratuje,
- barvarski stroji imajo posodo za pripravo,
- barvila ne raznašamo po obratu,
- za pripravo tega dela so delavci specializirani, in so le trije.

Seveda bi tudi v Beti potrebovali kuhinjo barvil. Vendar vemo, da v teh gospodarskih

časih ne moremo dobiti okoli 100.000 DM za uvoz potrebne opreme. In sklenili smo, da bomo rešitev našli doma.

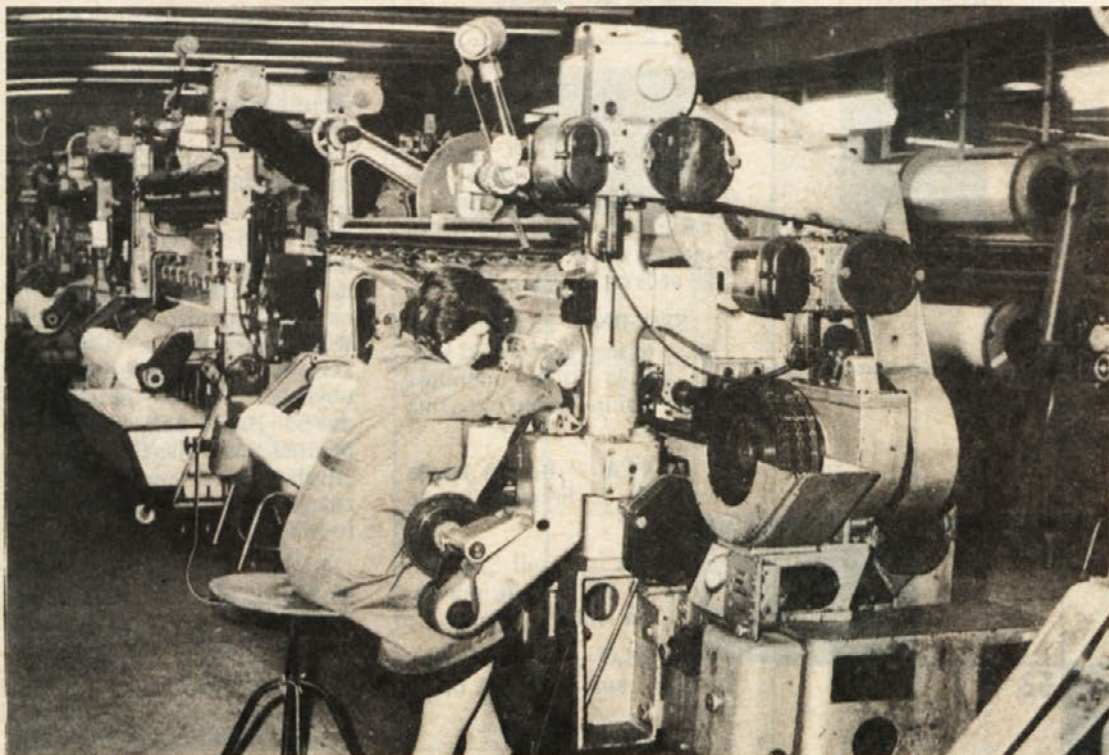
Upravičeno smo računali na domače izkušnje in pamet. Ustanovili smo ekipo. Ideje so se kar kresale in končno smo ugotovili, da smo uspeli. Ekipo je vodil Anton Pezdirc, pomagala pa sta mu še Boris Jaklič in Jože Bučar. Seveda ne bi smeli pozabiti na tehen prispevek skoraj vseh delavcev iz Tehnoservisa Beti, elektrodelavnice, svoje so dali vzdrževalci barvarne in vodstvo barvarne, zlasti Čedomir Popovič. Skratka – vsi, ki jim prihodnost naše delovne organizacije ni deveta skrbr.

In uspeh ni izostal. Krona njihovega zahtevnega in nelahkega dela je sodobna kuhinja barvil, s katero si pomagamo že od lanskega avgusta.

V celoti je izdelana iz domačih materialov, razen steklenih cevi, ki smo jih za dinarje dobili na Češkoslovaškem. Kuhinja je popolnoma avtomatizirana, lahko pa jo krmilimo tudi ročno. Za „dogovarjanje“ med barvarjem in kuhinjo je vgrajena avtomatska signalizacija. Sama izvedba je kopica inovacijskih posegov. Ker so zanimivi, jih bomo našteali:

1. barvar ne more prevzeti raztopljene snovi, če ni povsem pripravljena,
2. paro za zagrevanje ne smemo spustiti, dokler ni voda pri označenem nivoju, imenovanem minimum. To je sistem, ki varuje delavce pred poškodbami,
3. temperaturo raztapljanja naravna avtomatika,

(nadaljevanje na 9. st.)

Gašperiču Ivanu v slovo

Kruta, neizprosna je usoda,
življenja kratko pot je
utrnila.

Iztrgala te tvojim dragim,
ki trepetali noč in dan
za tvoje so življenjske sile.

Bolezen težka ni te izpustila
iz krempljev svojih
in še naprej ti
žrla že načeto zdravje.

Z gomilo tvojo
večja žalost zagrnila,
nam srca vsem,
ki živ spomin imamo nate.
Alenka

KRONA JE KUHINJA:

(nadaljevanje z 8. st.)

4. podobno je z naravno količino vode (minimalna, maksimalna),

5. mešanje raztopljenih snovi opravljamo s pomočjo elektro-mešalca,

6. barvarski stroji imajo kotliček za raztapljanje,

7. strežba je nadvse enostavna.

In s kakšnimi težavami so se naši raziskovalci srečevali. Vsekakor je bilo najtežje s sestavnimi deli. Pomagali so si z več kot 20 različnimi dobavitelji. Kaj to pomeni, ve vsak otrok. Delček,

delček, delček, vse skupaj povezano v funkcionalno enoto.

Skratka — naša ekipa je uspela. Uspeh je še večji, če pomislimo, da je s trdim delom dokazala, da lahko v Jugoslaviji z malo truda najdemo veliko delov, ki smo jih dosedaj uvažali. Vidimo tudi, da se večkrat sploh nismo zavedali svoje moči.

Metliška ekipa raziskovalcev je dokazala, da imamo precej strokovnjakov, ki jih krasi volja, znanje in pogum. Zakaj

pogum? Znano je namreč, da pri nas domačega človeka, pa naj bo to delavec, pesnik ali znanstvenik, ne znamo prav ceniti. In potem je potrebna huda gospodarska kriza, da se ozremo po domačih ljudeh, po domačem tržišču in smo prese-nečeni, kaj vse zmoremo.

Kuhinja barvil namreč deluje. Povrh vsega nadvse dobro. Pregledali so jo tudi tuji strokovnjaki, tudi iz Zahodne Nemčije, kjer izdelujejo podobno opremo. In kaj so rekli? Spodbudno so prikimali in rekli, da je takih strojev tudi pri njih malo. In če pomislimo, da so to rekli izkušeni strokovnjaki, ki varčujejo tudi s pohvalami, vidimo, kaj zmoremo.

Ob koncu današnjega, nekoliko vznesenega zapisa naj dodamo še nekaj: za uresničitev zahtevnega in odlično opravljenega programa ni bila plačana niti ena nadura(? !). Dodajmo še, da so možakarji največ naredili ravno v prostem času(? !).

In za koliko smo bogatejši? Za kuhinjo bi morali odšteti okoli 1.000.000 din. To pa pomeni manj kot tretjino vsote, ki bi jo morali plačati za podobno uvoženo opremo.

Pa naj še kdo reče, da pri lastni pameti nimamo rezerv. Ko bi le imeli še več takšnih ekip, kot jo je imel Anton Pezdirc.

Dalibor Hrste

Kadrovske novice

V letu 1982, ki smo ga preživeli, v oteženih gospodarskih razmerah, smo v delovni organizaciji Komet Metlika sprejeli 24 (24) novih delavk in delavcev, in ti so:

1. Bernarda ŠTERBENC
2. Vesna BAJUK
3. Božica PLESAC
4. Branka KRALJ
5. Zlatko BREZNIK — iz JLA
6. Danica BAJUK
7. Ivanka HUDOROVAC
8. Mira STAREŠINIČ
9. Vilma NEMANIČ
10. Ivanka VIDETIČ
11. Branka KOŠIR
12. Ivanka GRŠIČ
13. Slavica TRDIČ
14. Marija VRBETIČ
15. Ljubica RIBARIČ
16. Danica RIBARIČ
17. Zdenka FIDLER
18. Katarina MUHVIČ

19. Marija FRICE
20. Brigita MEDVED
21. Milena GERZETIČ
22. Martina GRENC
23. Zorica ČAKARIČ
24. Marija MARKOVIČ

V tem letu je zapustilo našo delovno organizacijo 22 delavk:

1. Ivanka BRAJKOVIČ
2. Višnja TRDIN
3. Ruža LAIČ
4. Angela MARAJN
5. Jure KURE — v JLA
6. Katica VIDERVOLJ
7. Zlata HAJSAN
8. Vida MUHAR
9. Terezija SIMČIČ — upokojitev

10. Jana PRSTAC
11. Ljubica DOLINAR
12. Terezija GRŠIČ — upokojitev
13. Vida MESARIČ
14. Slavica BRODARIČ
15. Štefanka IVIČAK
16. Erika MEDVED
17. Ančka NOVOGRADAC

18. Zorica ČAKARIČ
19. Nada ŠPELJKO
20. Marija MARKOVIČ
21. Cvijeta VELAGIČ
22. Pavla KAMBIČ

Ob koncu leta 1981 nas je bilo zaposlenih 448, konec leta 1982 pa 450.

V obdobju dveh let smo med našimi upokojenci doživeli trajno vrzel, saj smo v tem obdobju za vedno izgubili naslednje člane našega kolektiva:

1. Ivanko Klemenčič
 2. Mihajla Markoviča
 3. Dušana Tancika
 4. Jožeta Kerča
 5. Ivana Gašperiča
- Vsi bodo ostali v naših srcih!

... da bodo vse temeljne banke v Srbiji (brez pokrajin) za razvoj kmetijstva na zasebnih posestvih namenile odstotek od svojih posojilnih zmogljivosti. To pomeni, da bodo letos v ta namen zbrale 4,5 milijarde dinarjev, do konca 1985. leta pa nekaj več kot 16,5 milijard

... da bodo v prihodnje nadzornikom poletov 12 mesecev dela obračunavali kot 16 mesecev delovnega staža. Predlog je sprejela komisija zveze pokojninskih skupnosti Jugoslavije za benificiranje delovne dobe, s tem, da sklep velja za nadzornike poletov v letaliških službah, območnih službah, za koordinatore poletov in druge.

... da je komisija prav tako sprejela zahtevo po benifikaciji delovne dobe na določenih delovnih mestih v ladjedelnicah v ožji Srbiji in Vojvodini, vendar se bodo morali o predlogu izjasniti še na skupščinah republiških in pokrajinskih pokojninskih skupnosti.

... da se sodelovanje z verskimi skupnostmi nenehno izboljšuje. Vse manj je tudi netolerantnih odnosov in zato ni razlogov za posebne politične ukrepe in akcije. Veliko število vernikov in verskih uslužbencev je opredeljenih za bratstvo in enotnost ter socialistično samoupravljanje.

... da je skupnost PTT prometa Jugoslavije sklenila, da bo v letošnjem letu izdala 40 priložnostnih poštinih znamk in dva tako imenovana spominska kompleta. Skupna naklada znamk bo 82,5 milijona.

... da je neki slovenski strokovnjak izmeril, da italijanski delavec naredi 800 krožnikov na uro, jugoslovanski v Zaprrešiču ali Titovem Velusu pa 900. Celo jugoslovanske železnice opravijo s sedanjimi zmogljivostmi dvakrat večji prevoz, kot je svetovno povprečje na istem voznem parku, vendar dotrajanost vagonov povzroča ozka grla.

... da so se turistične in gostinske organizacije že začele zelo resno pripravljati na novo sezono. Pričakujejo namreč, da bi morali od letošnje turistične sezone iztržiti precej več, kot od minule. Lani smo sicer načrtovali, da bomo v turistične blagajne spravili okoli milijardo in 400 milijonov dolarjev, po zadnjih podatkih, pa smo dobili od turizma komaj 800 milijonov dolarjev. Letošnji načrt: od turizma naj bi iztržili okoli 1 milijardo in 300 milijonov dolarjev.

... da Jugobanka krči tuja predstavništva. Tako bo imela v Chikagu, Torontu, Stockholmu in Sydneyu le informativni urad. Z ukinitvijo štirih direktorskih mest bo Jugobanka na leto privarčevala okoli 450 tisoč dolarjev.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta Jožeta Ambrožiča iz Lokvice se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji DSSS za izrečeno sožalje, sodelavcem menze za podarjeni venec in vsem drugim za podarjeno cvetje. Hvala vsem delavcem Beti za izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žaljujoča hčerka Marija Babič

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega očeta JOŽETA KEŽMANA iz Loč se najtopleje zahvaljujem vsem sodelavcem, ki so se poslovili od pokojnika, nam izrazili sožalje in ga spremili na zadnji poti. Hvala TOZD konfekciji Dobova za podarjeni venec.

Žaljujoča hčerka Rezi-ka Ferenčak z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega sina Daniela Janjca se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za izraženo sožalje, darovano cvetje ter za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Dragica Janjac

ZAHVALA

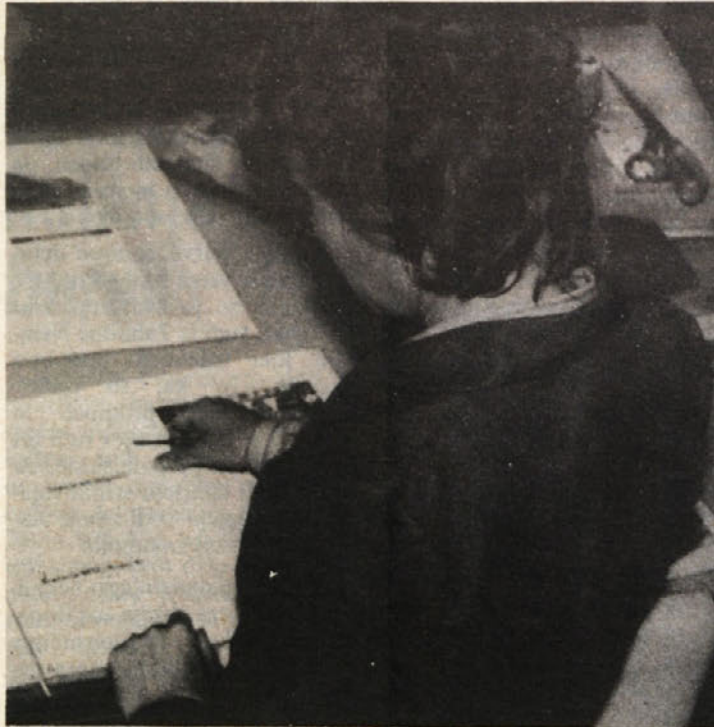
Ob boleči izgubi dragega IVANA GAŠPERIČA iz Metlika se zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in vence, in ki so nam izrekli sožalje ter spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala gre delovnim organizacijam, v katerih je preminuli delal. Hvala za pomoč njegovi družini ter govornikom za poslovilne besede.

Gašperičevi

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega očeta Nika Čuliga se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem za izraženo sožalje, darovano cvetje in vence ter za spremstvo na njegovi zadnji poti. Še enkrat vsem prav lepa hvala!

Žaljujoči hčerki Ljubica in Marica Čulig

AKTUALNO
VPRAŠANJE:

Kako varčevati z energijo

V naši delovni organizaciji smo ustanovili skupino, ki se ukvarja in se bo ukvarjala s proučevanjem porabe energije in z možnostmi zmanjšanja porabe. Ukvarja se z rešitvami smotrnejše porabe vode, elektrike in toplotne energije. V ta namen je izdelala plan aktivnosti, ki zajema kraktoročne in dolgoročne rešitve.

Prve analize so pokazale, da bi se dalo najprej in največ privarčevati pri toplotni energiji v procesu barvanja. Letno gre skozi barvarno približno 2000 ton različnih materialov, ki potrebujejo v tehnološkem procesu veliko količino vode in v povezavi s tem toplotne energije. Izračunali so, da bi prihranili letno okoli 78 tisoč dinarjev, če bi uvedli danes znane sisteme ponovne uporabe odpadne toplotne energije.

Od načrtovanega pa že uresničujemo vrnitev kondenzata v kotlovnico, kar bo prineslo letno okoli 200 ton prihranka mazuta. Od dolgoročnejših rešitev navedimo nalogo preiti s tekočih na trda goriva. To naj bi uresničili v naslednjih petih letih.

Poleg tega razmišljajo tudi o možnostih uporabe sončne energije, o pridobivanju toplote iz odpadnega zraka, o izboljšanju izolacije prostorov, o lastni

oskrbi s tehnološko vodo iz reke Kolpe, o saniranju konic porabe električne energije, o usposobitvi že obstoječe turbine na Kolpi v manjšo hidroelektrarno itd.

Ivan Gornik,
Boris Jaklič

HUMOR

Ivek je reševal križanko, pa se mu je zataknilo. Nato pride Brane in Ivek prosi:

„Povej, Brane, vrsta zelenjave, štiri črke!“

„Zelje!“ se hitro odreže Brane.

„Kakšno zelje, to je pet črk!“

„Ni problem, vzemi manjšo glavico!“

Mladinci naše TOZD so organizirali delovno akcijo. Mladenu je bilo vroče, zato je sedel v senco. Takrat pride mimo predsednik mladine in ga okrega:

„Mladen, tako si len, da ni maš mesta pod soncem!“

„Vem, tovariš predsednik, zato sem tudi sedel v senco,“ mirno odgovori Mladen.

Politični delavec je imel govor v manjšem mestu. V času govora je predsednik občine nenehno namigoval krajanom, češ naj ploskajo.

„Toda tovariš,“ pravi politik, „jaz ne zaslužim toliko spoštovanja.“

„Strinjam se. Toda jaz jih spodbujam, da ne zaspijo.“

Betko ima besedo

Nihče ne bo ugovarjal, če Betko zapiše, da je hrana zelo pomembna stvar. Še posebno pri mladih ljudeh. Pa poglejmo, kako je s prehranjevanjem naših učenk. Na voljo imajo malico v naši restavraciji.

Toplo, dobro malico po 42 dinarjev. Kar precej, če računamo, da vse učenske le nimajo štipendije. Nič čudnega ni torej, če jih večina sega po sendvičih, sokovih, morda po čaju. Betko ni strokovnjak za jedi in pijače, ve pa, da mlademu organizmu takšna malica ne ustreza.

Morda pa bi se kdaj le pogovorili o regresiranju malice. Da, šola nima denarja za te in takšne zadeve, kar je

tudi žalostno. Ker pa je Betkova rubrika bolj šaljive narave, ne bomo jokali. Raje bomo živeli v upanju, da se bodo tudi te stvari rešile. Seveda v prid učenkam.

Od vse energije nekateri varčujejo le z lastno. Enostavno povedano – lenarijo.

Betko je zvedel, da pripravljajo odgovorni katalog. „Nič pretresljivega,“ poreče kdo. Res ne, dokler ne povemo, za kakšen katalog gre. Izdali bodo debelo bukvo z imeni in priimki vseh zaposlenih. Poleg osebnih podatkov bo pisalo še, od kdaj do kdaj kdo dela. Novi delovni čas je namreč vse tako krasno zamotal, da tudi najbolj brihtni tega ne vedo. Zaradi stabilizacije bodo razdeljevali katalog brezplačno.

V Beti razmišljajo o uporabi sončne energije. Ideja je že dokaj stara, izumitelj pa je prišel na zamisel, ko je opazoval zaposlene na „sončni upravi“. Nič ne delajo, živijo pa lepo. Zakaj ne bi bilo tako tudi z delavci Beti?

Teško bomo prišli v svetlo bodočnost, če bodo gorele žarnice tudi podnevi, ko to ni potrebno.

ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI

RAZMIŠLJANJE
O NEZVESTOBI:Kaj je
prav in
kaj ne

Malo je mož, ki morajo z dvignjeno glavo reči: „Jaz ne varam svoje žene, to mi še nikoli ni prišlo na misel!“ Pogosteje zvesti možje previdno pravijo: „Doselej je še nikoli nisem prevaral!“ Toda mnogi zvesti možje v primerjavi s „prestopniki“ trpe za kompleksom manjvrednosti.

Takšna je približno, niti malo ne rožnata, podoba sodobnega moškega, ki so jo narisale stroge statistike in kar priča o krizi sodobnega zakona. To pomeni, da 52 odstotkov poročenih moških meni, da so nesrečni, 20 odstotkov pa šteje svoj zakon za „največjo napako svojega življenja“. Kar zadeva otroke, pravijo ti možje, da so največja sreča v zakonu. A vendar je od milijona otrok, kolikor se jih rodi letno na tem statističnem območju, le 350.000 zaželjenih. Drugi prihajajo na svet po naključju, ne da bi si jih starši želeli, to se pravi zoper njihovo voljo.

Zanimiv je še en podatek: 20 odstotkov na videz srečnih zakonskih mož išče „tolažbo“ pri drugi ženi. Zakaj? Moški je prepričan, da je že po navadi „rojen“ za nezvestobo. On se z njo potrjuje. Ne zadostuje, da moški najrazličneje kaže svojo moškost. Ne, on jo najraje potrdi z nezvestobo. Pogosto je nezvestoba tudi nekakšna zvrst maščevanja ali bolje rečeno, kompenzacije za prestane neuspehe. Dogaja se, da vara mož ženo zato, ker je doživel ponižanje in žalitev na delovnem mestu.

Ali obstaja obdobje, v katerem je moški zlasti disponiran za nezvestobo? Odgovor strokovnjakov se na

to vprašanje glasi: ne. Šo možje, ki se ne znajo upreti skušnjavi, da bi prevarali ženo, pa četudi je od poročenega obreda minil le en mesec. Kako bi sicer mogli pojasniti nezvestobo na poročnem potovanju. Po drugi strani pa so možje, ki se jim je posrečilo, da so ostali zvesti tudi po 20 ali 25 letih zakona, potem pa so nenadoma „ponoreli“ in se pričeli truditi, da bi nadomestili tisto, kar so dotlej „izgubili“. Po petih letih zakona opazimo, da so obdobja, v katerih so možje bolj dovzetni za nezvestobo: najprej med 35. in 40. letom in spet med 45. in 50. letom.

Zakaj mož vara ženo? Zavoljo želje po avanturi. V največjem številu primerov je to poglavitni vzrok. Omenili smo že, da številni vzroki, zlasti duševni, navajajo moškega na nezvestobo. Na vprašanje: „Zakaj to počnete?“ odgovarja veliko število moških: „Zakaj pa ne? Imel sem priložnost in izkoristil sem jo!“

KATERI SO KRITERIJI MOŠKEGA
PRI IZBIRI PARTNERJA?

Kako izbirajo moški? Kljub temu da je težko odgovoriti na to vprašanje, kaže, da si poišče moški partnerko za nezvestobo v krogu svojih prijateljev ali poklicnih sodelavcev. Drug zanimiv detalj je, da so partnerke za nezvestobo v 20 odstotkih primerov prostitutke, 25 odstotkov je neporočenih, 55 odstotkov poročenih žena pa se z lahkoto spušča v nedovoljene vezi.

36 odstotkov intervjuvanih mož so prepričani, da bi jim žena morala oprostiti nezvestobo. A nečolj to; postala naj bi še bolj nežna in privržena kot doslej, da bi ga spet osvojila, 36 odstotkov jih je prepričanih, da se je treba ločiti, a le v hujših primerih, to se pravi, če gre za trajnejšo vez ali pa če postane nezvestoba že navada, 14 odstotkov jih dovoljuje ženi, da naredi strašno sceno, 8 odstotkov jih misli, da bi se morala žena truditi, da bi razumela, zakaj ji je bil on zvest. Samo 4 odstotki jih pošteno priznajo, da sme žena enako vrniti možu tisto,

kar ji je storil on. 3 odstotki menijo, naj žena ostane neprizadeta, in le 1 odstotek jih je prepričanih, da bi žena smela zavoljo nezvestobe ubiti svojega moža.

In kako bi možje reagirali na ženino nezvestobo? 63 odstotkov mož bi se ločilo, samo 11 odstotkov bi se jih potrudilo, da bi razumeli svojo ženo, 9 odstotkov bi jih kaznovalo, 6 odstotkov ubilo, 5 odstotkov bi jih prekinilo spolne odnose z njo, v hiši pa bi jo imeli še naprej za gospodinjko pomočnico, 4 odstotki bi se jih potrudili

ponovno osvojiti ženo, le 2 odstotka pa bi jih bilo nezainteresiranih.

Že v začetku smo rekli, da je nezvestoba nekakšna zvrst živčne bolezni, s katero dokazujemo, kako močni smo. Rekli boste – če je bolezen, jo je treba zdraviti.

Obstajajo bolezni, ki so neozdravljive, in nezvestoba je na žalost ena med njimi. Morda pa je le nekaj upanja. Morda bi bilo treba poučiti moškega (tudi ženo), naj spolnosti ne pripisuje toliko pomena, naj sprejema stvari takšne, kot so brez dramatisacije.

Torej pomeni to, da potrebujemo širšo spolno vzgojo, zlasti pa spoštovanje do nas samih in do človeka, ki smo ga prostovoljno izbrali, da bi z njim delili svoje življenje.

T. B.

... da smo že v prejšnji številki zapisali, da ima Jugoslavija na število prebivalcev največ magistrstrov in doktorjev znanosti, pa največ kupljenih licenc in tuje tehnologije. Dodajmo še podatek, da je po številu kmetijskih strokovnjakov naša država med prvimi v svetu, saj ima diplomirovanih srednjih kmetijskih šol in fakultet okoli 57 tisoč Jugoslovanov. Hkrati pa je izobrazbena raven neposrednih proizvajalcev hrane zelo nizka, kar se kaže v slabem pridelku, pa tudi v razliki proizvodnje hrane in mesa. Neposredno strokovno pomaga kmetom v vsej državi le 2500 strokovnjakov, tako da se dogaja, da en agronom posekoda skrbi za obdelovanje 100 in več hektarjev.

... da načrtujejo naši jeklarji večjo proizvodnjo jekla, jeklenih izdelkov in drugih sorodnih izdelkov. Na domači trg naj bi letos poslali 4,7 milijona ton jekla, oziroma za 27,7 odstotka več, kot ga je bilo konec lanskega leta.

... da je Italija po zadnjih podatkih v minuli turistični sezoni zaslužila 10.700 milijard lir ali nekaj več kot 7,5 milijarde dolarjev. „Turizem je najbolj vitalen sektor našega gospodarstva“, trdijo v sosednji državi, in si manejo roke.

... da je akcija splošnega združenja Gozdarstva slovenije potregla z zanimivimi podatki. V času akcije (od 22 do 30. lanskega novembra) je zbiralo suhljad, oblovinu in podoben les 897 udeležencev. Skupaj so nabrali 3174 kubičnih metrov lesa. Podobno akcijo so po naši republiki pripravili že prej. Takrat je v gozdove krenilo kar 14.235 občanov, ki so zbrali 75.871 kubičnih metrov lesa. Kaj to pomeni, lahko izračuna vsak otrok. Najvažneje je, da ve, koliko moramo odšteti za kubik bukovih drv.

... da je kar enajst carinikov izgubilo delo zaradi prekupevanja. Združevali so namreč blago in predmete, ki so jih odvzeli potnikom, ne da bi jim zato dali ustrezna potrdila. Preprodajali so gradbeni material, zaslužek pa spravljali v žep ter tako škodovali ugledu carinske službe. Nekateri so sodelovali pri prekupevanju kave, drugi so prenašali v državo televizorje in radijske kasetofone.

— VEZILO, glasilo delovnih ljudi DO Beti in Kometa, ureja uredniški odbor: Toni Gašperič (glavni in odgovorni urednik), Slobodanka Videtič, Janez Zele, Desimir Milovanović, Vida Šegina, Marija Jakljevič, Jože Gerkišič, Tone Omerzel, Ivica Rajgelj, Jožica Cigič, Zdenka Gerkič, Branko Herak, Milena Pavuna, Zvonka Gorenc, Sonja Zorc, Marjetka Zele, Milka Mavrin, Jože Novak, Vera Kostelec, Miroslav Čikič, Ivan Brodarič in Irena Kostevc. Tehnični urednik: Janez Pezelj. Vezi- lo izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. grafična priprava in tisk DITC Novo mesto. Naslov izdajatelja: BETI, Tovarniška 2, Metlika.

SPOMINČEK NA DEDKA MRAZA — Naši malčki se še posebej veselijo zime, snega in dedka Mraza. Zima s snegom letos sicer ni preveč radodarna, zato pa dedek Mraz ni pozabil na najmlajše. Ves teden pred novim letom je po krajevnih skupnostih metliške občine s snežinkami razveseljeval otroke in jim razdelil okrog 700 daril. V zameno za radodarnost so mu otroci pokazali, kaj so se naučili v preteklem letu. Na fotografiji: dedek Mraz v telovadnici metliške osnovne šole pozdravlja otroke in njihove starše. (Foto: M. B.)

Odgovornost - disciplina

1. Splošno o pravicah in obveznostih

1.1. Opredelitev pravic in obveznosti iz družbenega dela po ustavi in zakonu.

Ustava je močno zaostrišla odgovornost v združenem delu. Odgovornost je konkretizirana tudi v zakonu o združenem delu in zakonu o delovnih razmerjih.

Delavci v združenem delu nimajo le pravic, pač pa tudi obveznosti in odgovornosti. Obseg pravic v združenem delu je zato neposredno vezan na obseg odgovornosti, ki jih imajo delavci v TOZD, pa tudi v najširšem smislu: „Ko delavci v združenem delu uresničujejo pravice dela z družbenimi sredstvi, so vzajemno odgovorni, da v svojem skupnem in splošnem družbenem interesu ta sredstva družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo in jih kot materialno osnovo svojega in celotnega družbenega dela nenehno obnavljajo, povečujejo in izboljšujejo ter svoje delovne obveznosti vestno izpolnjujejo.“ (člen 15. 1. odstavek ustave SFRJ)

Odgovornost je v bistvu razmerje med ljudmi, zato je razumljivo, da poznamo številne oblike odgovornosti.

Na področju združenega dela je aktualna naslednja delitev odgovornosti:

— nepravne oblike odgovornosti, katerih značilnost je, da te oblike odgovornosti ne določajo pravne norme, pač pa splošno moralne, etično načelo, predvsem tudi temeljno načelo socialistične samoupravne družbe, ki so zajete v uvodnem delu ustave SFRJ.

— pravne oblike odgovornosti, katerih značilnost je, da odgovornost za posameznikovo ravnanje določajo pravne norme, pa naj bodo državnega (ustava, zakoni, pravilniki itd.) ali samoupravnega izvora (samoupravni sporazumi, drugi samoupravni akti). Pravne oblike odgovornosti imajo za posledico pravne sankcije, torej sankcije določene v državni ali samoupravni normi.

1.2. Opredelitev pravic in odgovornosti v samoupravnih aktih DO „Beti“

Ze samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo „Beti“ določa: „Vsakdo je osebno odgovoren za vestno opravljanje samoupravnih funkcij, ki se uresničujejo v okviru delovne organizacije (člen 112. 2. stavek)“

Podrobneje določa pravice in obveznosti statut TOZD (DSSS), ki določa: „Odgovornost vseh delavcev v TOZD izvira iz njihovih pravic in obveznosti, ki so jih pridobili s tem, da so združili svoje delo (člen 73)“. V 74. členu pa isti samoupravni akt določa: „Vsak delavec je osebno odgovoren za vestno opravljanje poslov in nalog, s katerimi se ukvarja, kot tudi opravljanje samoupravljalne funkcije na zboru delavcev ali v izvoljenem organu upravljanja, katerega član je.“

1.3. Odgovornost za delovne obveznosti in nastalo škodo.

Pravilnik o delovnih razmerjih podrobneje obravnava odgovornost in kršitev delovnih obveznosti. V pravilniku so kršitve delovnih obveznosti taktativno naštetje in se delijo na lažje in hujše kršitve delovnih obveznosti. Pravilnik o delovnih razmerjih TOZD (DSSS) določa v členu 91. šest lažjih kršitev delovne obveznosti. V 92. členu pa isti pravilnik določa 20 različnih kršitev delovne obveznosti, ki so okarakterizirane kot hujše kršitve.

1.4. Ukrepi izrečeni za kršitve delovnih obveznosti

Ukrepi, ki se lahko izrečejo delavcu zaradi kršitve delovne discipli-

pline, so že v zakonu o združenem delu tekstovito naštet: „Za kršitev delovnih obveznosti in druge kršitve delovne discipline se sme izreči delavcu eden od naslednjih disciplinskih ukrepov:

- opomin,
- javni opomin,
- razporeditev na drugo delo, oziroma k drugi nalogi za določen čas v skladu z zakonom,
- denarna kazen
- prenehanje delovnega razmerja: (195. člen, 1. odstavek ZZD)

Samoupravni akt, ki ureja delovna razmerja, lahko ukrepe določene v zakonu o združenem delu le podrobno obdela, ne more pa dodajati novih ukrepov. Pravilnik o delovnih razmerjih TOZD (DSSS) določa ukrepe, ki se odgovornemu kršilcu lahko izrečejo, v členih 93., 94., 95., 96., 98. in 99.

Ukrepi, ki jih lahko disciplinska komisija izreče delavcu zaradi kršitve delovne discipline, so:

- opomin,
 - javni opomin,
 - razporeditev na drugo delo oz. k drugi nalogi za določen čas, vendar največ za dobo enega leta,
 - denarno kazen do 10 % mesečne akontacije OD,
 - prenehanje delovnega razmerja.
- Ti ukrepi so določeni v 93. členu pravilnika o delovnih razmerjih TOZD (DSSS).

1.5. Ugotavljanje kršitev delovne obveznosti in izrekanje ukrepov.

Organ za ugotavljanje in izrekanje ukrepov za kršenje delovnih dolžnosti je disciplinska komisija.

Disciplinska komisija je bila izvoljena 11. marca 1982 v skladu z zakonom o združenem delu in po določbah samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo „Beti“.

„Delavci temeljnih organizacij in delovne skupnosti s sedežem v Metliki, oblikujejo skupno disciplinsko komisijo za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti in drugih kršitev delovne discipline, ugotavljanje škode in odškodninske odgovornosti in izrekanje ukrepov zaradi teh kršitev (80. člen, 1. odstavek SS o združitvi v delovno organizacijo „Beti“)“.

Skupna disciplinska komisija ima 9 članov vključno s predstavnikom komisije (81. člen, 1. stavek SS o združitvi v delovno organizacijo „Beti“).

2. Disciplinski postopek

2.1. Uvedba disciplinskega postopka

Postopek za ugotavljanje odgovornosti delavca se prične na zahtevo delavskega sveta, individualnega poslovnega organa, organa samoupravne delavske kontrole, družbene pravobranilca samoupravljanja ali osnovne organizacije sindikata, kakor tudi pristojnega organa društveno politične skupnosti (102. člen ZZD in 103. člen pravilnika o DR TOZD, DSSS).

Zakon o delovnih razmerjih SRS razširja upravičence za uvedbo disciplinskega postopka tako, da določa kot upravičene predlagatelje tudi zbor delovne enote ali drug organ določen v samoupravnem splošnem aktu.

Ko disciplinska komisija prejme od predlagatelja zahtevo za uvedbo disciplinskega postopka, mora začeti postopek, ne da bi prej presojala umestnost uvedbe disciplinskega postopka.

2.2. Priprave na obravnavo pred disciplinsko komisijo

Pred obravnavo pred disciplinsko komisijo si ta priskrbi čim več materiala za kvalitetno in objektivno odločanje.

Od IO OOZS zahteva mnenje o kršilcu delovne obveznosti in si

priskrbi tudi drugo dokumentacijo, ki je potrebna za osvetlitev storjene kršitve.

2.3. Obravnava na disciplinski komisiji

Disciplinski postopek vodi komisija, ki je sestavljena iz predstavnika in članov disciplinske komisije in zapisnikarja.

Pri postopku mora biti obvezno prisoten član disciplinske komisije iz TOZD (DSSS), v katerem združuje svoje delo kršilec delovne obveznosti. Prav tako mora biti pri postopku udeležen tudi zunanji član disciplinske komisije.

Na obravnavi lahko sodeluje tudi upravičeni predlagatelj postopka in sindikata.

Potek obravnave usmerja predsednik disciplinske komisije, ki tudi zaslišuje kršilca in prič. Izjave kršilca in prič se evidentirajo v zapisniku, ki ga disciplinska komisija obvezno vodi.

2.4. Disciplinski ukrepi

Po vsestranski razsvetlitvi kršitve, njenih vzrokov in posledic ter ob upoštevanju okoliščin v katerih je nastala, izreče komisija ukrep primeren teži storjenega dejanja.

Vrste ukrepov:

oba ukrepa sta moralnega značaja in nimata materialnih posledic za kršilca.

Ukrepa se lahko izrečeta tako za lažje, kakor tudi za hujše kršitve delovne obveznosti.

b) razporeditev na drugo delo,

a) Število kršitev

obravnavava	TOZD Število	Kodranka in volna	Metraža	Konf. Žakanje	DSSS
1	7	1	4	2	2
2	5	1	1		1
3	7	5	2		
Skupaj:	19	7	7	2	3

Ob upoštevanju skupnega števila zaposlenih v TOZD v Metliki in Žakanju število kršiteljev ni visoko.

B) Vrste kršitev:

TOZD kršitev	Kodranka in volna	metraža	Konfektacija Žakanje	DSSS
lažja	4	1		1
hujša	3	6	2	2
Skupaj:	7	7	2	3

Storjenih in obravnavanih je bilo 13 hujših in 6 lažjih kršitev delovne obveznosti. Zaskrbljujoče je, da je največ hujših kršitev delovne obveznosti, predvsem: neopravičeni izostanki več kot en dan, malomarno opravljanje del in nalog, nezako-

nito razpolaganje z družbenimi sredstvi itd.

Starostna struktura kršilcev je zelo različna, in sicer od 16. do 42. leta. Največ kršilcev je do 30. leta starosti, in sicer 12.

c) izrečeni ukrepi:

TOZD ukrep	opomin	javni opomin	prenehanje delovnega razmerja pogojno	nepogojno	preklic pogojnega
			12 8 6		
			m m m		
Kodranka in volna	4		1	1	1
Metraža		1	1 1 2	2	
Konf. Žakanje			2		
DSSS	2			1	
Skupaj:	6	1	2 1 4	4	1

4. Zaključek:

Ob analizi delovanja disciplinske komisije se poraja vprašanje delovanja drugih subjektov pri reševanju kršitev delovne discipline.

Obravnavane so bile nekatere kršitve, ki bi zaradi svoje narave, teže in ne nazadnje tudi resljivosti, bile lahko rešene v okolju, kjer je bil prestopek storjen.

Menim, da ni namen disciplinske komisije, da rešuje probleme, ki so

oziroma k drugi nalogi: ukrep je začasnega značaja. Izreče se lahko le za določen čas, in sicer največ za eno leto. Izreče se lahko za lažje, kakor tudi za hujše kršitve delovne obveznosti.

S tem ukrepom se lahko delavca razporedi na katerokoli delovno naloge, neodvisno od njegove strokovne izobrazbe, oziroma delovne zmoglosti.

c) denarna kazen: ukrep se lahko izreče le za hujše kršitve delovne obveznosti. Denarna kazen lahko znača največ do 10 odstotkov zneska akontacije OD kršilca.

Ukrep se lahko izreče tudi pogojno, največ za eno leto.

d) prenehanje delovnega razmerja:

ukrep se lahko izreče le v primeru hujše kršitve delovne obveznosti, kot:

- povzročanje motenj pri opravljanju del in nalog,
- onemogočanje ali oteževanje dela drugih delavcev,
- motnje delovnega procesa,
- neopravičen izostanek z dela zaporedoma najmanj pet delovnih dni.

Ukrep prenehanja delovnega razmerja se lahko izreče tudi pogojno, vendar ne za daljši čas, kot je eno leto.

3. Dosedanje delo disciplinske komisije.

Od izvolitve do konca leta 1982 je disciplinska komisija obravnavala različne kršitve delovnih obveznosti na treh obravnavah.

Poglejmo nekatere podatke:

nismo imeli zastojev in niso morali delavci koristiti izredni (neplačan) dopust, kar se je vsekakor odražalo v poslovnem uspehu.

Samoupravno organiziranost in organizacijo DO - TOZD smo uveljavljali celo preteklo leto.

Člj samoupravne organiziranosti je bil dosledneje opredeliti funkcijo TOZD, odnose med TOZD DO, organizacijo dela in odgovornost za doseganje rezultatov.

Skladno s temi opredelitvami smo v posameznih samoupravnih sredini razvili organizacijo dela, v nekateri bolj, druge manj zadovoljivo, odvisno od obsega premikov, razpoložljivih kadrovskega potencialov in našega subjektivnega deleža v tem. Naloga komunistov v vseh TOZD, oz. programih v letu 1983, je dosledneje izpolniti in uveljaviti notranjo organizacijo ter izboljšati sodelovanje, saj bo to tudi bistveni del osnove za večjo učinkovitost poslovanja.

Poslovanje leta 1982 je že za nami. Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da smo dosegli in celo presegli planirane rezultate.

Ocenjujemo, da je dohodek in ostanek čistega dohodka presežene kakor tudi izplačilo OD. Enako ugotavljamo, da se je izvoz in uvoz odvijal v okvirnih planskih predvidevanjih. Skratka, na celotnem področju smo se pridrževali resolucije in DD.

Tako doseženi rezultati preteklega leta so nam solidna osnova za sprejem planskih nalog tekočega leta.

Za leto 1983 smo si postavili optimistične naloge in cilje poslovanja. Nekateri od njih želimo konkretno navesti in sicer:

- rast D, 131 %, višina 852.000 din,
 - rast ost. ČD 129 %, višina 271.000 din,
 - povečanje proizvodnje 2 %,
 - sprememba strukture proizvodov 5 % (večja stopnja uslug),
 - povečanje produktivnosti 1 %, ekonomičnosti 2 %, rentabilnosti 1 %,
 - rast cen, 110 %, višina 390.000 din,
 - zmanjšanje uvoza z izvozom 79 %,
 - delež investicij v strukturi D 16 % (last. sred. 10 %),
 - rast bruto OD 24 %, če bodo doseženi rezultati kvalitativnih kazalcev gospodarjenja.
- Obseg proizvodnje je omejen z možnostjo nakupa surovin. Pokritje uvoza z izvozom je prikazano v višini 79 %. Pri tem moramo vedeti, da DO Beti cca 60 % uvoza nameni za proizvodnjo v lastni reprovgeriji in 40 % za prodajo polproizvodov izven lastne proizvodnje. Za ta del uvoženih surovin ima DO sklenjen SS o združevanju deviznih sredstev, in sicer v višini 207.272.000 din. Če ta znesek pristejemo k lastnemu izvozu, dobimo 133 % pokritje uvoza z izvozom. Gibanje produktivnosti je pogojeno s surovinami in našim odnosom do dela.

Tudi v letu 1983 bomo previdni pri zaposlovanju, istočasno pa bomo težili k produktivnemu zaposlovanju novih delavcev (v kolikor bi se te potrebe v primerih fluktuacije kazale kot neizbežne) in če zaposlenih, z racionalnimi prerazporeditvami in premeštvami znotraj TOZD in v okviru DO. Zaposlovanje bo prej usmerjeno k nadomeščanju fluktuacije in zaposlovanju pripravnikov - naših študentov. Ob tako opredeljeni politiki zaposlovanja bomo sledili osnovnemu cilju, izboljšanju kvalifikacijske strukture.

(nadaljevanje na 3. str.)

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

KAKO SMO DELALI:

Presegli načrtovano

Analizo poslovanja za leto 1982 in predlog GN 1983 obravnavamo v času, ko že poznamo rezultate poslovanj 1982, dosežene uspehe, kot tudi odmike od planiranih ciljev. Poznamo tudi družbene usmeritve o razvoju in obnašanju v letu 1983, kot tudi stališča kongresov ZKS in ZKJ 3. in 4. seje CK ZKJ.

Pogoji za poslovanje DO so nastajali že od leta 1980, ko smo planirali srednjeročno obdobje 81-85, ko so se uveljavljali družbeni ukrepi za krepitev kvalitativnih premikov gospodarjenja in usmeritve za izvoz. Že takrat smo začeli razvijati združevanje dela in sredstev v reprovgeriji in s trgovino, pristopili k novi samoupravni organiziranosti ter makro in mikro organizaciji DO oz. TOZD.

Rezultati teh aktivnosti so v znatni meri nastopili že v preteklem letu 1982, ko smo dosegli solidne rezultate poslovanja. DO je bila usposobljena reagirati na spremembe in zaostrene gospodarske pogoje poslovanja.

Samoupravno združevanje dela in sredstev na skupnih dohodkovnih osnovah, s ciljem zagotovitvi primerno količino, kvaliteto in dinamiko dobav surovin smo razvili z DO Julon, Glina, Tehnokolor, Intertrade, Tekstil.

V ta namen smo združevali cca 10 milijard S din. Del teh povezav že živi in daje rezultate, žal pa nekatere ne v taki meri, kot je bilo predvideno.

Nekatere povezave, pretežno za TOZD Metraža, bodo dale rezultate šele 1984. leta.

Pripravljamo tudi nove sporazume, predvsem združevanje za preskrbo surovin, z nerazvitimi republikami in SHP Kosovo.

Komunisti Beti smo že večkrat v naših razpravah odprli vprašanje formalnega SOZD - TIM Metlika. Tokrat ponovno izpostavljamo povezavo BETI-KOMET, vendar predlagamo tako obliko samoupravne organiziranosti ali povezave, ki bo dala organizacijske in dohodkovne izboljšave, ob enakih ali zmanjšanih stroških poslovanja. Zato apeliramo na K OK ZKS Metlika, da vodi in vsklajuje akcijo na teh usmeritvah.

V letu 1982 smo ugotavljali, da združevanje deviz s kupci naših repro-materialov ni teklo po dogovorjenem obsegu in dinamiki, zlasti v 2. polletju, ko so se tudi tekstilcem z omejitvijo razpoložljive pravice in kasnejšo devalvacijo močno zožili pogoji gospodarjenja.

Zato smo bili v tem času prisiljeni iskati del deviznih virov tudi z združevanjem izven repro-verige.

Racionalno gospodarjenje preteklih let, ko smo na račun dobrih poslovnih rezultatov in relativno slabih osebnih dohodkov krepili svoje sklade, nam je ravno sedaj omogočilo premostitev gospo-

darskih težav, ki izvirajo iz omejitve razpolaganja z devizami. Omogočeno nam je bilo oročanje dinarskih sredstev v banke in združevati investicijski dinar v turistično, kmetijsko in prometno sfero, ter si na ta način zagotoviti izven reprovgerije primanjkljaj deviz za normalno proizvodnjo. Na ta način praktično

Pa bo spet govora o ženskah. Zdaj okrog osmega marca se bomo razpisali na dolgo in široko, kupovali bomo darila, nageljne, delili bomo poljube, pripravili bomo zabavo z vinom, z mešanim mesom na žaru, z glasbo iz juke boxa. Kapnila bo tudi kakšna solzica zahvale za trud, za ta krasna bitja, ki nam kuhajo, perejo, rojevajo, hodijo v službo, izgorevajo za družino in širšo družbeno skupnost.

Po delovnih organizacijah bodo proslave z vznesenimi govori, s ptejem in recitiranjem. Emancipacija bo največkrat ponovljena beseda in poudarili bomo, da so pri nas ženske enakopravne z moškimi. V vseh pogledih, na vseh ravneh. Ploskali bomo prežvečenim besedam in niti pomislili ne bomo na resnična bremena, ki jih nosijo ženske - žene, dekleta, matere - na svojih plečih, kajti ne samo papir, ampak tudi besede prenesejo dandanašnji prav vse. Premalokrat se človeško toplo spomnimo teh čutečih, odrekajočih se in delovnih ljudi - žensk.

Ob 8. marcu

Samo zahtevamo: doseganje norm, sveže zlikano srajco, pogrnjeno mizo, lepo vzgojene otroke, uspešne šolarje... V hiši hočemo imeti dobro voljo, nasmeha, ki naj jih troši naokoli ženska, preobremenjena s skrbmi in delom. Nemalokrat vidimo v njih zgolj objekte, v nemar puščamo njih izpovedi o osamljenosti, čustveni zanemarjenosti, želje po pristni, čustveni ljubezni. S sprejetjem enakopravnosti smo pozabili, da potrebuje ženska poleg lepe obleke in lisice okoli vratu še: toplo besedo, objem, stisk, dolg večerni pogovor, sprehod po zasneženi poljani, rožo v vazi, biserno bel smeh, vzpodbudo v tavanju, roko v laseh, brezvezno klepetanje, morda.

Sicer pa smo na splošno daleč od teh človeških drobtinic, brez katerih živimo, a je težko živeti. Puščobno, nepolno, prazno. Obdani smo s hladilniki, z avtomobili, s televizorji, s pralnimi in pomivalnimi stroji, vse manj pa je ljudi. Takšnih, ki jim žarijo oči, takšnih, ki jim zna srce še zazveneti, se razveseliti ob majhnih, z dinarskimi merili nepomembnih rečeh.

Podarimo ob letošnjem osmem marcu našim ženam kaj takšnega. Kakšno stvar, ki se je ne da kupiti niti na trgu, še manj v trgovini. Podarimo jim kaj takšnega, kar je v nas že davno umrlo, pa ne bi smelo. Ne bi.

TONI GAŠPERIČ